

SABANCI VAKFI

Filantropi Seminerleri

**"Eğitimde Yeni Yaklaşımlar:
Merak Et, Hayal Et, Keşfet"**

Seminer Deşifresi

5 Aralık 2017

Sabancı Center

İstanbul

Konuşmacılar:

Selçuk Şirin

Paul Collard

Moderatör:

Şirin Payzın

Şirin Payzın: Sevgili konuklarımız hoş geldiniz. Günaydın. Bu yıl Sabancı Vakfı'nın Filantropi Semineri'nin 10'uncu yılı. Merak et, hayal et ve keşfet dedik ve eğitimi konuşacağız.

Biraz önce Barış için Müzik dördlüsünü dinlediniz. Pırıl pırıl dört müzisyen genç dinlediniz. Onların küçük konseriyle sizlere merhaba dedik. Bence bir kez daha alkışı hak ediyorlar. Bu gençler Barış için Müzik Vakfı'nda eğitim gördüler. Barış için Müzik Vakfı, Sabancı Vakfı Fark Yaratıcılar projesinde varlardı. Ve 2005 yılından beri karşılıksız olarak gençlere, çocuklara müzik eğitimi veriyorlar. Türkiye'nin dört bir yanında örgütleniyorlar. Ve hepimizin son günlerde, son yıllarda, bütün dünyanın ve Türkiye'nin ihtiyacı olan barışı, müzik yoluyla yaymaya çalışıyorlar. Barışın sesini aslında dile getiriyorlar. Amaçları, vakfın amacı, bu gençlerin amacı aslında, hepimizin çokça ihtiyacı olan, özgürlükçü, farklı renklerin ve seslerin uyum içinde yer aldığı, insan haklarına dayalı, kapsayıcı bir dünya yaratmak, yaşam alanları yaratmak, şehirler yaratmak, bir ülke yaratmak. Bunun için uğraşıyorlar. Dolayısıyla biraz önce söylediğim gibi, bu vakıf pek çok kentte gençleri, öğrencileri yetiştiriyor. Aslında tam da bugün konuşacağımız konuyla ilgili olarak çalışıyorlar.

Biz de bugün toplantımızda, eğitim, eğitimde yeni modelleri, eğitimde yeni neler yapılabilir, nasıl fark yaratılabilir ve 21. yüzyılın eğitimdeki yaklaşımları neler olacaktır, bunları konuşacağız. O yüzden dedik ki, "Merak et, Hayal Et, Keşfet". Neden? Çünkü sanatı, kültürü ve teknolojiyi kullanarak aslında çok daha farklı eğitim modelleri gerçekleştirebiliriz. Aynen biraz önce izlediğiniz Barış için Müzik dördlüsünün yaptığı gibi. Biraz önce söylediğim gibi bu yıl 10'uncusunu gerçekleştiriyoruz Filantropi Seminerleri'nin. 10 yıl boyunca, kendi alanında lider olmuş pek çok sivil toplum örgütünün temsilcisini burada dinledik. Ya da kişisel hikayelerini bir toplum aktivitesine dönüştürenleri dinledik. Pek çok önemli isim geldi geçti. Öncelikle 10'uncu yılın şerefine kimleri ağırlamışız, kimlerle birlikte önemli çalışmalara imza atmışız onu izleyelim. Kısa bir filmimiz var.

FİLM

Sabancı Vakfı Filantropi Seminerleri 10. yılında...

2007 yılında dünyada yaşanan yenilik ve gelişmelere uyum sağlamak amacıyla "Dünyada Vakıfların Değişen Rolü" seminerini gerçekleştirerek yola çıktık.

2008 yılında uzman konuklarımızla, toplumsal gelişimde hibe programlarının önemini tartıştığımız "Hibe Programlarıyla Fark Yaratmak" seminerini yaptık.

Kadınlar, gençler ve engelliler için toplumsal katılım ve erişilebilirlik konusunu, 2009 yılında gündemimize aldık ve "Erişilebilir Toplum Yaratmak" semineri ile yola devam ettik.

2010 yılında, "Hayırseverlik Dünyayı Değiştirebilir Mi?" semineriyle küresel düzeyde ekonomik, sosyal ve çevresel sorunların çözümünde hayırseverliğin rolünü tartıştık.

2011 yılında "Nesilden Nesile Hayırseverlik" dedik ve güçlü bir hayırseverlik mirasına sahip olan bir ailenin hikayelerini, deneyimlerini dinledik.

Hayırseverlikteki yenilikçi yaklaşımlarla eğitim kalitesinin nasıl artırılacağına dikkat çekmek istedik. Ve 2012 yılında, “Eğitim için Hayırseverlik: Yeni Çözümler” seminerini gerçekleştirdik.

2013 yılında, “İmkansız Zorlamak” semineriyle, sosyal değişimi sağlamak için kadın liderlerin verdiği mücadeleyi ve deneyimleri dinledik.

2014 yılında “Başrolde Ödüllü Kadınlar Var” seminerinde kadın haklarını sanat yoluyla ele alan başarılı kadınların hikayelerine yer verdik.

“Her Şeye Rağmen İnsan Sevgisi” başlığıyla, 2016 yılında Filantropi Seminerleri’nin dokuzuncusunda, yaşadıkları zorluklara rağmen, ayakta durmayı başaran ve insan sevgisini ön planda tutarak mücadele edenlerin hikayelerini dinledik.

Filantropi Seminerleri’yle, sivil topluma ve hak temelli çalışmalara, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da ilham vermeye devam edeceğiz.

FİLM SONU...

Şirin Payzın: Biraz önce söylediğim gibi, Merak Et, Hayal Et ve Keşfet, bugün çokça bunu konuşacağız, eğitimi konuşacağız dedik. İki değerli konuğu ağırlıyoruz bugün. İlk konuşumuz Paul Collard. Kendisi İngiltere’den. “Creativity, Culture and Education” diye bir vakfı var. Ve bu vakıfta tam da biraz önce bahsettiğimiz konuyu, yani sanatı kültürü katarak nasıl gençlerimizi, çocuklarımızı eğitebiliriz? Bu konuda önemli çalışmalar yapıyorlar. Kendisi birazdan burada olacak, konuşum olacak.

Diğer konuşum, Prof. Dr. Selçuk Şirin. Selçuk Şirin, New York Üniversitesi öğretim üyesi, kürsü profesörü. Ama onu çokça medyadan da tanıyorsunuz. Eğitim demek kalkınma demektir. İyi bir ekonomi eğitim olmadan asla olamaz. Eğitimde ne yaparsanız, kalkınmanızda onu sağlıyorsunuz. Hep bunu vurgular, hep bunu söyler. Bugün kendisini dinleyeceğiz. 21. yüzyılda acaba farklı neler yapabiliriz? Bunları konuşacağız.

Şimdi, iki tane notum var. Ben bu toplantıları interaktif yapmayı seviyorum. Dolayısıyla, burada sadece konuşmacılarımızı dinlemeyeceğiz. Sonrasında bir panelimiz olacak. Ve sizlerden de soru alacağız. Geçen seneki paneli kapatırken demiştim ki; “Gençler hiç soru sormadılar. Ve bir dahaki sene soru bekliyorum,” demiştim. Unutmadım. Bugün madem eğitimi konuşuyoruz, arka sıraları dolduran gençler hazır olun, sizlerden soru istiyorum. Ön sıralar değil sadece, arka sıralar da lütfen.

Ayrıca, hashtagimiz var. Eğitimde yeni yaklaşımlar hashtagiyle Twitter üzerinden de sorularımızı alacağız. Bu notları da aktarmış olalım. Ve artık başlayabiliriz. Önce Sabancı Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Sayın Güler Sabancı’yı buraya açılış konuşmasını yapması için davet ediyorum.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Güler Sabancı: Evet, Şirin Hanım’a teşekkür ediyorum. Evet, günaydın. Hepiniz Sabancı Center’a hoş geldiniz.

Böyle bir günde, bir arada, Sabancı Center'da sizlerle beraber olmaktan, Sabancı Vakfı adına büyük mutluluk ve gurur duyuyorum. Değerli konuklar, birazdan değerli konuşmacıları dinleyeceğiz. Onlara da hoş geldiniz diyorum. Paul Collard ve hocamız Selçuk Şirin.

Değerli basın mensupları ve çok sevgili öğrenciler, bugün bizlerle beraberler. Evet, biraz önce duyduk. 10'uncu kez düzenlediğimiz Filantropi Seminerimizde burada beraberiz. Seminerimizi her yıl, 10 Aralık haftasına getirmeye çalışıyoruz. Çünkü bildiğiniz gibi 10 Aralık, Dünya İnsan Hakları günü.

Bu kez, daha da güzel oldu. 5 Aralık'a geldi. Seminerimiz 5 Aralık'ta Dünya Kadın Hakları gününe, güzel bir tesadüfle, rastladı. Dolayısıyla, burada bir kere daha, özellikle de Dünya Kadın Hakları gününde, tüm kadınların Dünya Kadın Hakları gününü kutlarken, Türk kadını için özel bir gün ayrıca. Bugün, seçme ve seçilme hakkını kazandığımız gün. Bize bu hakkı kazandıran Mustafa Kemal Atatürk'ü saygıyla anıyoruz. Tüm bireylerin, insan haklarından eşit yararlandığı bir toplum için, herkese görev düşüyor. Her kesime ve herkese.

Evet, insan haklarından bahsediyorsak, en temel insan hakkının da, kadın erkek ayrımı olmaksızın, eğitim hakkı olduğunu biliyoruz. İşte bu nedenle, bu yıl seminerimizin konusunu eğitim olarak belirledik. Ve eğitimde yeni yaklaşımları hep birlikte tartışmak ve kıymetli katılımcılarımızdan birebir dinlemek, sizlerin sorularını almak ve karşılıklı bu konuyu daha iyi anlamak ve değerlendirmek için bir aradayız. Sabancı Vakfı Filantropi Seminerleri'ni, biraz önce duydunuz, bugüne kadar gelirken, hep şunu yapmaya çalıştık arkadaşlar, Zerrin Hanım ve ekip buna çok özen gösterdiler: sivil toplumdaki yeni yaklaşımları gündeme taşımak ve filantropinin toplumsal gelişmeye sağlayabileceği katkıları paylaşmak istedik. Evet, filantropinin küresel boyutta değişen ve gelişen anlayışını ve toplumun hangi ihtiyaçlarına yanıt vermesi gerektiği hakkında görüş alışverişinde bulunma ve bunu gündeme taşımaya çalıştık.

Hayırseverlik sadece kaynak sağlamak değildir. Hayırseverlik, sadece kaynak, bağış yapmak değildir. Biz Sabancı Vakfı'nda bunu böyle alıyoruz.

Bu, aynı zamanda eşitlik için çalışmak demek. Ve bunun için her türlü kaynağı, sadece para, bağış değil; sivil toplumun gelişmesi, kişilerin bireylerin kendi haklarına sahip çıkmaları ve onlara bu desteğin verilmesi, bu özgüvenin verilmesi için çalışıyoruz. Faaliyetlerimizin odağında, eşitsizliklerle mücadele ve sivil toplumun güçlendirilmesi var.

Değerli konuklar, dünya hızla değişiyor. Teknolojik gelişmeler iş hayatından toplumsal yaşama pek çok alanda ihtiyaçları yeniden şekillendiriyor. Ben dün, Aksaray'da Niğde'de, yeni açılan bir lastik fabrikasına gittim. Henüz açılmadı. Deneme üretimleri yapıyor. Fakat olağanüstü bir değişim. Bildiğiniz gibi ben kariyerime lastik fabrikasında başladım, 78 yılında. 78 yılındaki lastik fabrikasıyla, bugün Aksaray'daki lastik fabrikası... Birazdan, hocalarımızdan, konuşmacılarımızdan bu konudaki farkları dinleyeceğiz. Olağanüstü bir dijitalleşme. Makineler birbirleriyle konuşuyor. Başka yetkinlikler istiyor. Başka donanımlar istiyor bu yeni dünya, bu yeni çalışma düzeni. Dolayısıyla birazdan ben de büyük bir hevesle konuşmacılarımızın bu konudaki görüşlerini dinlemeyi bekliyorum.

Evet, eğitimde yeni yaklaşımlar, Merak Et, Hayal Et, Keşfet. Çocuklarımızın özgüvenini ve yaratıcılığını önce ailede almaları, sonra da okul sistemi içinde köreltmeden, yaratıcılıklarını, özgüvenlerini köreltmeden geliştirebilmemiz lazım. Bu konuda, biraz önce de söylediğim

gibi, hepimize, her alanda iş düşüyor. Ve bu dönüştürmeye hepimizin, toplum olarak, sivil toplum olarak, aileler olarak, eğitmenler olarak, hepimize düşen görevler var. Bunun hepimiz bilincindeyiz. Ben Türkiye'deki son gelişmelerde, son tartışmalardan büyük umut duyuyorum. Çünkü herkes bu konuda fikrini söylüyor, tartışıyor. Bu geleceğimiz için güven vericidir.

Evet, Paul Collard İngiltere'den, Selçuk Hocam New York'tan geldiler bizim için. Ve hep beraber onların görüşlerini dinleyeceğiz, paylaşacağız. Biz de Sabancı Vakfı'nda bazı şeyler deniyoruz. Bir yeni denememiz var, ondan bahsetmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, Sabancı Vakfı olarak bir çok okul yaptık. Bunlar, Milli Eğitim Bakanlığının okullarıdır. Ama ismimizi verdiğimiz okullara, ki burada hocalarımızı görüyorum, Sakıp Sabancı Lisesi'nden bazılarını görüyorum. Elimizden geldiğince destek olmaya çalışıyoruz ismimizi verdiğimiz okullara. Son dönemde, acaba nasıl yeni bir şey daha yapabiliriz bu okullara diye bir çalışma yapıyoruz. Bir okulumuzu seçtik. Bu okulda iklimi, ortak okul kültürü anlamına gelen iklimi ölçüyoruz. Bu okulda sadece öğrencilerin değil, öğretmenlerin, ebeveynlerin ve okul yöneticilerini işbirliğine dayanan, okulda sadece eğitim değil; iklimi nasıl daha yapıcı, daha etkin hale getiririz diye bir çalışma deniyoruz. Yani bazı yeni modelleri denememiz lazım. Başarılı oluyorsa, yaygınlaştırmamız lazım. Biz de Vakıf'ta böyle bir yerinden bunun tutmaya çalışıyoruz. Okulun iklimini iyileştirmemiz, oradaki verimliliği artırmamız... Görünüyor ki, paydaşların diyalogu çok önemli. Paydaşların birbirini anlaması, dinlemesi çok önemli. Sadece öğrenciyle öğretmenin birbirini anlamasından öte, okul içinde o tüm iklimin, birbirini paylaşan, anlayan, dinleyen olmasında eğitim kalitesinin yukarıya çıkmasında çok büyük katkısı olduğu söylendi bize. Bunu tartıştık ve bunu şimdi bir deneme... Denemenin sonuçlarını bir dahaki sefere inşallah, bu pilot çalışmanın sonuçlarını Sabancı Vakfı olarak sizlerle paylaşacağız.

Daha fazla sözümü uzatmak istemiyorum. Biraz önce dinlediğimiz Barış için Müzik, gençlere sordum, beş altı senedir çalışıyorlar. Ve onlar artık öğretmeye başlamışlar. Zaten böyle. Artık bizler de gençlerden öğreneceğiz. Bir de öğrenmenin böyle bir tarafı var. Hepinize bugün geldiğiniz, bu seminerimize katıldığınız için teşekkür ediyorum. Yine tekrar konuşmacılarımıza paylaşımları için şimdiden teşekkür ediyorum. Ve hepimiz için güzel bir gün geçirmemizi ve faydalı bir gün geçirmemizi diliyorum. Teşekkürlerimle.

Şirin Payzın: Teşekkür ediyorum. Sayın Güler Sabancı'ya çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, ilk konuğumuz, Prof. Dr. Selçuk Şirin. Prof. Şirin New York Üniversitesi'nde, biraz önce söylediğim gibi, kürsü profesörü, öğretim görevlisi. Ama siz onu medyadan da belki tanıyorsunuz. Çünkü çok önemli bir özelliği var. Eğitim gibi Türkiye'de çok fazla konuşulmayan, ancak vakti geldiğinde bir iki kelam edilen bir konuyu, popüler bir dille aslında hepimizin hayatına sokmayı başardı. Teknoloji, eğitim ve kalkınmanın arasındaki dengeleri çok yalın bir biçimde, sokağın diline uygulayarak, ısrarla, defaten, her ortamda, siyasi bir tartışma olsa bile, muhakkak konuyu eğitime getirerek, eğitimin ne kadar önemli olduğunu bir şekilde akıllarımıza yerleştirdi. Bu anlamda, çok değerli katkıları oldu Türkiye'de eğitim sisteminin tartışılması açısından.

Tabi ki, biraz sonra anlatacak, bilimsel araştırmalar yapıyor, pek çok makale yazıyor. Her konuda, özellikle iktisat ve davranış bilimleri alanında araştırmaları, kitapları, yazıları var. Bugün onunla 21. yüzyılın modellerini, ne yaparsak ne olur, ne yapmazsak ne olur

konusacağız. Kendisini konuşmasını yapmak üzere buraya davet ediyorum. Sayın Prof. Dr. Selçuk Şirin. Çok teşekkür ediyoruz. Buyurun.

Selçuk Şirin: Çok teşekkür ederim Şirin bu güzel tanıtım için. Eğer yanlış görmediysem burada konuşan ilk Türk ben miyim? Vay. Çünkü o listeye baktım, isim olarak en azından hepsi yabancı geldi. Çok teşekkür ederim bana güvendiğiniz için, umarım sizi utandırmam.

Şimdi biraz hayal kurmak istiyorum ama en son gençlerle konuşurken, “Ama ayakları yere basacak hayaller değil mi hocam?” dedi. “Hayır,” dedim. “Tam tersi. Ayakları yere basmayan hayaller kuralım.” Hayalim şu; işte 80 milyonluk bir ülkeyiz. Çok güzel bir coğrafyada yaşıyoruz. Muhteşem bir tarihi birikimimiz var. Dünyanın pek çok yerinden gelip burada buluşmuşuz. Kavimlerin kapısı diyoruz. Ben bu topraklarda yeni hayaller deyince aklıma birkaç gösterge geliyor. Bir tanesi mesela, kişi başı milli gelirimiz 30 bin dolar olsun. Neden olmasın?

Bir diğeri yaşam kalitesi olarak, biz dünyadaki ortalamada olalım en azından. Büyük bir hayal değil o anlamda, ayakları çok yere basan bir hayal. Ama en önemlisi de bizim çocuklarımız mesela genç nüfus olduğumuz için, dinamik bir ülkeyiz, nüfus 30 yaşın altında. Biz dünyada eğitimi en iyi olan on, on beş ülkeden biri olalım. Ya da G20 ülkesi olduğumuz için, ilk 2 ülkeden biri olalım.

Böyle hayaller kuruyorum. Gördüğünüz gibi çocuklara önerdiğimi kendim uygulamıyorum. Gayet ayakları yere basan hayaller, bunların hepsi mümkün şeyler. Şimdi bu anlamda, “Nasıl olacak bu iş?” dediğiniz zaman, Ericsson diye bir psikoloğun yaptığı bir çalışma var. Ericsson şunu yapıyor, diyor ki, bu dâhi dediğimiz insanlar doğuştan dâhi değiller herhalde, nasıl oluyorlar diye araştırıyor. 100 tane Nobel ödüllü bilim insanını alıyor. 100 tane altın madalya alan Olimpiyatlarda, onları alıyor. 100 tane piyanist mesela, büyük konserlere seçilen piyanisti alıyor. İşte, 100 tane dünyanın en önemli Pulitzer Ödülü’nü kazanan gazeteciye alıyor. Ama anladınız, değil mi? Alanlarında zirveye çıkanların nasıl oraya geldiğini anlamaya çalışıyor.

Bu araştırmanın çok popüler bir tarafı var. Bu 10 bin saat kuralını herhalde duydunuz, değil mi? Herkes duydu. O, bu araştırmadan geliyor, Ericsson’un araştırmasından. Fakat 10 bin saat kuralı çok meşhur oldu ama başlangıcı atlandı. Diyor ki, her şey büyük bir hayalle başlıyor. Önce bir vizyon olacak. Yani o dağın doruğuna çıkmadan önce kendini orada görmek lazım. Bu birincisi. Yani diyor ki, ben altın madalya alacağım. Ben Nobel, Nobel derken dört temel bilim alanında, Nobel’de kimya ödülü alacağım. Ya da ben filan yerde bu konsere katılacağım vs., neyse o zirve. O çok önemli, o ilk kısım, ki çok hoşuma gidiyor bu alt başlık, Hayal Et kısmı. O olmadan, 10 bin saat değil, 100 bin saat de çalışsanız, eşek gibi çalışmaktan başka bir anlamı yok. Çünkü bir hedefiniz yok.

Fakat Ericsson’un ikinci ve üçüncü adımı da çok önemli. Durum tespiti. O doruğa çıkmak için, bu bir yolculuk, önce nerede olduğunu bileceksin. Hani Google’da bakıyoruz ya, bir yere gideceksin, neredesin? Nerede olduğunu bilmeden gideceğin yeri bilemezsin. Bir diğeri de sürekli geri dönüm. Gidiyor muyum? İlerliyor muyum? Geriliyor muyum? Acaba bu yaptığım iş, işe yarıyor mu?

Şimdi. Hayal deyince benim en sevdiğim hayallerden bir tanesi bu. 1919 senesinde Mustafa Kemal geliyor Erzurum’a, benim memleketime çok yakın bir yer burası. Erzurum’a geliyor.

Bütün unvanlarından arınmış, idamla aranan, emrinde tek bir emir subayı dahi olmayan bir paşa, eski bir paşa. Geliyor ve Mazhar Müfit de bir vali, Bitlis valisi, görevden alınıyor, İstanbul'a giderken duyuyor ki Mustafa Kemal Erzurum'da. Bir yanına gideyim, diyor. Tarih, 7 Temmuz'u, 8 Temmuz'a bağlayan gece. Diyor ki uyumadan önce, çağırıyor aşağıya. "Yaz bunları." diyor. Galiba sizin söylediğiniz bugün kadınlara seçme, seçilme hakkı da o listede var ve bir liste yazıyor. Birinci maddesi, yönetim cumhuriyet olacak. Sene ne zaman? 1919. Koşulları bir düşünün. Kaybeden, yok olan bir imparatorluk. Bütün unvanlarından arınmış bir paşa. Tek bir emir subayı yok. Mazhar Müfit'e yazdırıyor. Ne diyor Mazhar Müfit? "Darılma ama Paşam, sizin hayal peşinde koşan taraflarımız var." Fotoğraf da bu. Şimdi bir düşünün, bu 1919. Cumhuriyet kaç yıl sonra kuruldu? Yani 4 yıl sonra, o listeye başlıyor. 10 yılda listeyi bitiriyor. O koşullarda bile hayal etmektен vazgeçmiyor. Bu çok önemli. Bu anları keşfetmemiz lazım. Bütün başarılı insanların, bütün büyük projelerin, bütün inovasyonların kökeninde bu an var.

Bunun kıymetini bilmemiz lazım. Şimdi, Ericsson'un o zaman aşamalarına bakalım. Neredeyiz? Bir kere nerede olduğumuzu bilelim ki ona göre ilerleyelim. Bir. Atıl potansiyel. Türkiye nüfusu çok genç bir ülke, söyledim, 30 yaşın altında olanların oranı %50. Şimdi bu gençlerle ne yapıyoruz? Bunlar okulda mı? İşte mi? Herhangi bir kursa gidiyor mu diye bir sıralama yaptığımız zaman, her üç gencimizden biri şu anda ne okulda, ne herhangi bir kursta ne de bir istihdamda.

Peki 15 yaşındaki gençlerimiz nerede? Biraz önceki istatistik 15 üstü 30 altıydı. 15 yaşındaki gençlerimizin becerilerini ölçen uluslararası bir sınav var PISA, biliyorsunuz, buradaki herkes sanırım biliyor bu testi, anlatmama gerek yok. Fen, Matematik ve okumayı ölçüyor. 3 yılda bir yapılıyor. İlk yapıldığında 41 ülke arasında 33'üncüyüydük. Şimdi neredeyiz? 70 ülke arasında 50'nci sıradayız. Bu ne demek? G20 ülkesiyiz ama çocuklarımız ilk 50 ülke arasında yok. Tabi, benim çalışmalarımı takip edenler biliyor, benim bir de özel bir derdim var, Suriyeli çocuklar. Bunları bizim çocuklardan ayırmayalım diyorum. Burada da özel bir durum var. 3 milyona yakın insan geldi, çoğunluğu çocuk. Bunların çok çok önemli bir kısmı okulda değil. İlkokul çağında olan Suriyeli çocukların %50'si okulda. Bu okullar da çoğu derme çatma okul. Ortaokuldakilerin %30'u, lisedekilerin %10'dan daha azı okulda. Diğerleri nerede? Diğerleri sokakta.

Şimdi, bu tespitleri yapmamın nedeni şu: konumuz burada. Hayallerimi ilk başta söyledim. Buradan ileri biz nasıl gideceğiz sorusunu sorduğumuz zaman, elimizde bir fırsat var. O fırsat teknoloji ile bize geldi. O fırsatın bize gelmesini çok iyi kullanmamız lazım ama burada da bir fırsat aralığı var. Yani, biz on, on beş, yirmi yıl bu kapıda beklemeyeceğiz. Yeni bir yarış başlıyor. Yeni bir rekabet başlıyor. Şöyle düşünün: şimdiye kadar diyelim ki en hızlı koşanlara altın madalya veriliyordu. İşte bu sanayileşme diye düşünün, son yüzyıl. Sonra dediler ki, "Ya, bundan sonra koşu yapanlara madalya yok. Yeni bir spor çıktı. Bu yeni sporda artık kim üstün olursa, buna madalya vereceğiz." Dolayısıyla o yeni alan ne ise, 21. yüzyıl becerileri diyoruz, kodlamaydı, şuydu, buydu, o alan ne ise, İngiltere neredeyse, biz de oradayız. Bir anlamda eşitlendik. Bir fırsat var. İşte o teknolojiyle gelen fırsatı kullanacak mıyız? Sorun bu.

Şimdi, eğitim deyince, üç tane bileşen var. 1) Karar vericiler. Siyasiler bunların içerisinde ama okul yöneticileri de var. 2) Ebeveynler, 3) Eğitimciler. Şimdi güzel olan, Güler Hanım'ın da girişte ifade ettiği oydu, güzel olan bir nokta var. Son altı aydır, belki bir sene olmadı, altı aydır bu üç bileşen de bir konuda uzlaştı Türkiye'de. Sayın Cumhurbaşkanı ne dedi?

Eğitimden memnun değilim. Ebeveynlerle yapılan bir araştırma var, İPSOS yaptı, Habertürk'te yayınlandı bundan birkaç hafta önce. Oradaki araştırmadaki katılanların yarısı diyor ki, "Eğitim giderek daha da kötü olacak." Yani, "Şimdi memnun değilim. 10 yıl sonra daha berbat olacak." Eğitimcilerle Eğitim-Sen'in yaptığı bir araştırma var, %70'i memnun değil. Bu çok önemli ve kıymetli ve bana umut veriyor. Çünkü herhangi bir sorunuz varsa, bu sorunu kabul etmediğiniz sürece sorunu çözmek için zaten yola çıkamazsınız. Şu an, bu üç bileşen de en azından sorunun tespiti noktasında uzlaşmış durumda.

Şimdi, nerede olduğumuzu anlattım. Nereye gitmemiz konusunda hayallerimi paylaştım. Aldığım feedbackleri (geribildirim) geçiyorum, belki yapacağımız söyleşide detaylara girerim. Bu üç sorun üzerine, ilk başta paylaştığım veri üzerine, üç tane hayalimi paylaşarak son 7 dakika 27 saniyemi harcamak istiyorum. Birincisi Project HOPE. 2012 senesiydi, tabii, 2012 senesinde Suriyeli mülteciler Türkiye'ye ilk geldiğinde, daha yarım milyon bile olmamışken, Biz gittik sınır kapısında Suriyeli gençlerle, Suriyeli çocuklarla ilk kapsamlı saha araştırmasını yaptık. New York Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi ve City University of New York olarak. Ve bu araştırmayı yayınladık. Bu araştırmanın sonuçlarından iki tanesini söyleyeyim; her iki Suriyeli çocuktan bir tanesi post travmatik stres bozukluğu yaşıyor. Bu, şu demek; yataklarını ıslatıyorlar, kendilerini öldürmek istiyorlar. Yarın bugünden daha kötü olacak diyorlar. Aynı şekilde depresyon. Katılımcıların yarısı depresyonda Suriyeli çocukların. Neden? Çünkü neredeyse üçte bir oranında yetim çocuklar bunlar. Ailelerinden birini kaybetmişler, kardeşlerini falan. Ve şiddet olarak büyük bir travmaya maruz kalmışlar. Şimdi böyle olunca tabii bu araştırmadan sonra, sadece araştırma yapmak artık yetmiyor, belli bir sorumluluk hissediyorsun. Bir şey yapmamız lazım burada. Fakat ne yapabiliriz? Türkiye'de Arapça bilen öğretmen bulamıyorsunuz. Türkiye'de Arapça bilen psikolog yok, psikiyatrist yok. Yani milyonlarca insana hizmet edecek boyutta uzmanımız yok.

Biz o zaman işte keşfettik teknolojiyi. Acaba teknolojiyi kullanarak biz belli becerileri kazandırabilir miyiz? Belli anlamda terapi yapabilir miyiz? Nedir bu? Dört tane boyutu olan bir projeden söz ediyoruz. Bir tanesi, Türkçe öğretebilir miyiz? Bir diğeri, kodlama öğretebilir miyiz? Üçüncüsü yönetsel beceriler, ki bu zekanın daha verimli kullanımı demek. Bunu öğretebilir miyiz? Ama dördüncüsü, benim için en önemli olan, bu çocuklara umut verebilir miyiz? Yani bu çocuklar bu kadar depresyonda iken, post travmatik stres bozukluğu yaşıyor iken, zaten diğerlerini de öğrenemezler. Dolayısıyla önce bunu da bir çözmemiz lazım.

Şimdi, benim iki tane oğlum var. On, on beş yaşlarında. Bunların boş zamanlarında yaptığı tek şey var, bilgisayar oyunu oynuyorlar. Başka bir şey yapmıyorlar. Bilgisayar oyunu oynadıkları için oradan yola çıkarak dedik ki, acaba bilgisayar oyunu oynayarak şu dört beceriyi bu çocuklara kazandırabilir miyiz?

Google'dan, Facebook'tan destek aldık ve Project HOPE'u başlattık. Dört tane boyutu var. Bir tanesi oyun oynayarak Türkçe öğretiyor. İkincisi kodlama, bunu zaten Türkiye'de gayet iyi biliyorsunuz, Türkçe bir web sitesi. Üçüncüsü yönetsel beceriler. Bu çok önemli. Şimdi, iki insan aynı zeka seviyesine sahip olabilir. Biliyorsunuz, öğretmenler daha iyi bilir bunu. Aynı zeka seviyesine sahip olanların akademik performansları aynı olmuyor. Neden? İşte o aradaki farka biz yönetsel beceriler diyoruz ve bu öğretiler bir beceri. Yani insanlara daha planlı olmayı, daha dikkatlice bazı sorunlara yoğunlaşarak, bazılarını yoğunlaşmamayı öğretebilirsiniz. Ve bunu bilgisayar oyunuyla yapabilirsiniz. Biz bunu becerdik, başardık en azından. Sonuncusu da umut. Minecraft'ı bilen var mı? Çocuklar oynuyor? Şimdi bu

Minecraft oyununun güzel tarafı, bu bildiğiniz Lego’yu elektronik ortamda yapıyor ve yeni bir dünya kurabiliyorsunuz. Biz Minecraft’ta bu çocuklara bir ev, hayallerindeki evi kurgulamalarını istedik. Hayallerindeki köy.

Evet, ev hayal etmelerini istedik ve ev kuruyorlar, mahalle kuruyorlar, okul kuruyorlar, şehir, ülke vs. Yani bir anlamda, çocuklara ütopyalarını ortaya koymalarını ve kurgulamalarını istedik. Bütün bunları da 40 saatte ve bir ayda yaptık. Her gün iki saat geliyorlar, 20 gün, 4 hafta yani. Nerede yaptık? Urfa’da, Urfa Belediyesi’nin katkılarıyla.

Bir önceki araştırma, ben 20 küsur yıldır araştırma yapıyorum, 100’den fazla makale yayınladım. Hiçbir araştırmada Project HOPE’te elde ettiğim kadar pozitif veri elde etmedim. Bilimsel olarak söylüyorum, istatistiksel olarak söylüyorum. Hiçbir araştırmada bu kadar yüksek etki bulamadım. Son derece başarılı, New York’ta bir laboratuvardan yönetiyoruz bunu. Bir tane Arapça bilen, 40 kişiyi yönetiyor. Bir laptopla bir yılda 900 kişiye ulaşabiliyoruz. Neden? Teknoloji. Biz tek tek bu çocuklara ne umut verebilirdik bir psikolog bularak, ne kodlama öğretebilirdik ne de Türkçe.

Şimdi ikinci hayalim. Bu ilk hayal bitmiş bir hayal. İki yıl önce bunu anlattığımda, “Yapamazsın hocam, böyle şey olur mu? Bilgisayar oyunuyla bu iş öğretilir mi?” diyenler vardı. Yaptık, oldu. Şimdi umarım, inşallah bunun için de olmaz diyeceksiniz.

Türkiye’de 1.2 milyon çocuk doğuyor her yıl. Bunların 200 bini tarlada, bahçede doğuyor. 1 milyon çocuk hastanede doğuyor. Hastanede doğan her çocuğa ben bir kitap seti vermek istiyorum. Her çocuğa. Bu kitap setinin içinde altı tane kitap olacak, altı aylık, ikinci altı aylık, üçüncü altı aylık şeklinde. Neden bunu yapıyorum? Şimdi, bakın arkadaşlar. Beyin gelişimi %90 oranında üçüncü yılda bitiyor. Çocuğunuz varsa, çocuğunuza yapacağımız bütün yatırımı buraya yapın. Biliyorsunuz, Jim Heckman diye bir ekonomist var. Jim Heckman ekonomide Nobel aldı. Ve Jim’e sorulan soru şu University of Chicago’da: “Benim 1 dolarım var Bunu nereye yatırırsam çocuk gelişiminde, en yüksek geri dönüşü alırım?” O da diyor ki: “Bunu yatıracağın bir yer var. 0-6 yaş.” Bire yedi geri alıyorsun. Üniversite, lise, meslek lisesi falan bunlar boş. Ben üniversitede hocayım. Çok, çok geç. Şimdi ben burada, şu beynin en hızlı geliştiği dönemde, çocukların neye ihtiyacı olduğunu araştırdım. Klasik bir araştırmadır, yakında Türkçe de kitap basılıyor. “30 Milyon Kelime” diye bir araştırma bu. “30 Million Word Gap”. 30 Milyon Kelime. Duyan var mı bu araştırmayı daha önce?

Şimdi arkadaşlar, 36 ay boyunca yüzlerce aileyi National Science Foundation America’da bir araştırmayla takip ediyor. Her eve bir kamera konuluyor. Rastgele bir saat gözleniyor. Anneyle bebek arası. Doğduğu günden itibaren. Yüzlerce aile. Ve şöyle bir şey çıkıyor; üç grup aile var. 36 aya geldiğinde bir grup aile çocuğuyla 45 milyon kelime alışverişi oluyor. Yol diyor, araba diyor, bebek diyor, şarkı diyor, neyse. 45 milyon kelime. İkinci grup aile 30 milyon kelime, aynı kelime defalarca söylenebilir tabii. Üçüncü grup aile de, 15 milyon kelime, toplam, yekûn. Dolayısıyla, şu grupla bu grup arasındaki fark 30 milyon kelime. Bu 30 milyon kelime farkı arkadaşlar, okula geldiklerinde başarı farkı oluyor ve bu paralel fark var ya, en iyi okul da olsa kapanmıyor. Eğitimdeki temel başarı farkı buradan kaynaklanıyor. 30 Million Word Gap. Sıkıntı şu; bu salonda olan herkes bu grupta. Üniversite mezunları, evlerinde kitaplık var, çocuğuyla muhabbet edecek, sohbet edecek zamanı var. Şu grup, belki okuma yazma bilmiyor. Belki evinde kitap yok. Belki de zamanı yok.

Şimdi, ne yapmalı? Ben böyle bir hashtag atmıştım (#KonuşOynaGez), geçen sene bir kampanya başlattım yazılar falan yazdım. Konuş, Oyna, Gez. Çocuklarınıza yapacağınız en büyük yatırım. Sosyal medyada uğraştım, yazı yazdım, yetmedi. O yüzden bu projeyi geliştirdim. Karar vericiler ne yapmalı? Bunu anlattım yıllardır. Yıllardır, okul öncesi eğitime yatırım yapın. Hatırlayın, öyle bir kampanya da yaptım, yazı da yazdım. Her ile üniversite açacağınıza, her mahalleye bir okul öncesi eğitim kurumu açın. Olmadı. AÇEV'in çalışması, çok önemli bir çalışma. Ben de katkıda bulundum. Biz evde çocuklarımızla ne yapıyoruz? 0-36 ayda %63 birlikte televizyon seyrediyor. En berbat şey, en büyük hata. Sadece %23 çocuğuna kitap okuyor. Bu %23 işte siz buradasınız, hepiniz. %80 çocuğuna kitap okumuyor. Neden okumuyor? Türkiye'de evlerin %53'ünde, yarıdan çoğunda 25 ya da daha az kitap var. Kitap yok. O 25 kitabın da ne olduğunu da tahmin edin. Namaz kitabıdır, test kitabıdır, okul kitabıdır. Çocuk kitabı yok.

Şimdi, ikinci hayalimi özetliyorum: Altı tane kitap hazırladık, bitti. Kitabın yazarlarından biri oturuyor orada, sarışın, beyaz. Ayağa kalkar mısın Derya Hanım lütfen? Derya Şirin, kız kardeşim. Teşekkürler. Derya, ben ve başka bir arkadaşımızla beraber altı tane kitabı yazdık. Kaynağımızı bulduk. Yaklaşık 20 milyon liralık bir proje, ikna ettik herkesi. İnşallah Anneler Günü'nde bu hayalimiz için yola çıkıyoruz ve hepinizi desteğine ihtiyacımız olacak o süreçte. Son olarak, bunu anlatmayayım o zaman, belki şeyde mi anlatayım?

Üçüncü hayalimi de anlatayım. Şimdi bu hayalim, bu tam hayal. Bunu ben eğitimci olarak biliyordum ama ilk Obama iktidar olunca, başkan olunca, eşyle birlikte yaz tatili kampanyası başlattığımda bütün Amerika'da en azından ebeveynler duydu. Çok basit bir veriye dayanıyor. Yine tabii yoksul, dar gelirli, eğitilmiş ailelerden gelen çocuklarla, varlıklı ailelerden gelen çocuklar arasında. Benim bütün derdim bu, biliyorsunuz Türkiye'nin %80'i o alt grupta. Kitap okumayan, eğitimi olmayan. Şimdi olay şu. Okula başladıklarında bu iki grup arasındaki fark çok az ve kapatılabilir bir fark. Okula başlıyorlar, okul o farkı biraz daraltıyor birinci sınıfta. Yaz tatili geliyor, bu çocuk ne yapıyor, müzeye gidiyor, kitap okuyor, kursa gidiyor, sporla ilgileniyor, sanatla ilgileniyor. Öbür çocuk ne yapıyor? Kitabı kapatıyor, üç ay boyunca kitap açmıyor. Öğretmenlerin hepsi bilir, bu çocuklar mesela birinci sınıftan ikinci sınıfa gelince, okumayı bile unutan çocuk var. Tamamen boş bir üç ay. Ne oluyor bu, biliyor musunuz? Açıla açıla, gördüğünüz gibi, okul görevini yapıyor, öğretmenler görevini yapıyor, o açığı kapatıyor. Sonra yaz tatili geliyor, hop tekrar açılıyor. Her seferinde daha da açıldığında, dördüncü sınıfa geldiğinde öyle bir açık var ki, bu bir daha kapanmıyor.

Şimdi ben bu açığı kapatmak istiyorum. Kusura bakmayın. Bence bu kapatılabilir bir açık. Bunun örnekleri var. Obama ve Michelle Obama bu kampanyayı Amerika'da başlattığında, bence başarılı oldular. Özellikle dar gelirli bölgelerde. Ben oturup ne yaptım, önce yazıları yazdım, Hürriyet'te falan, işte anlattım televizyonlarda duymuşsunuzdur. Yapılması gerekenler, altı tane şey yapılması lazım. Bir: tatil setleri. Amerika'da, İngiltere'de, Avrupa'da bir kitapevine gittiyseniz, Nisan ayından itibaren özel bir bölüm açılır. Mustafa hocam siz bilirsiniz, Barnes and Noble'a gidin, Nisan ayından itibaren özel bir bölüm açılır. O işte yaz setleri bölümüdür. Eğer çocuğunuz yazın tatile gidiyorsa, ne yapıyorsunuz, biliyor musunuz? Benim iki oğlum var Amerika'da yaşıyorum. Nisan ayında biz gidip bu setleri alıyoruz. Yaz planı yapıyoruz. Onun ötesinde yaz okulları var, sportif etkinlikler var, sanatsal etkinlikler var, geziler var, şu var bu var. Şimdi bakın, şu şu şu şu şu şu. Bunlara ben müdahale edemem. Fakat bu yaz setleri işine taktım. Acaba diyorum, yaz setlerini yapabilir miyiz, dağıtabilir miyiz? Gittim üç yıl önce falan, Türkiye'deki bütün yayınevlerine, kitapçılara yaz setlerini topladım, tek tek inceledik, content analysis (içerik analizi) yaptık bir asistanımla

birlikte. Bu yaz setleri berbat. Hepsi test. Yani okuldan bir farkı yok. Ve hepsinin amacı çocukları eğitimden daha da uzaklaştırmak. Bunları çöpe attık. Oturduk, bir ekip kurdum ben, beş kişilik. Biz yaz setleri yazdık. Bir vakıf buldum. 30 bin tane dağıttık. Sonra bunları verdik bir kitapçevine. Onlar da 30 lira mı 40 lira mı koymuşlar. Bitti ama alanlar o %20. İhtiyacı olmayanlar alıyor. Çünkü pahalı. Ucuza indirelim falan. Bir vakıf buldum Amerika'da. Bunları Arapça'ya çevirttim. Suriyeli öğretmenlerle çalıştım. Gaziantep'te bunları 10.000 tane dağıtırken, tam ortasında darbe oldu. Ondan sonra dediler, "Ya ne var bunun içinde?" falan. Neyse, biraz uzadı proje ama dağıttık, 10.000 tane dağıttık. Şimdi bunların Arapçası var. Türkçesi var ama Türkçesi pahalı dediğim gibi baskıdan falan. Ben şimdi bunları, 3.6 milyon öğrenci var Türkiye'de. Bugün, saat üçte bir toplantı yapacağız bir marketle. Başka yerler de bakıyorum. Ya ben bu 3.6 milyon çocuğun, çünkü her sınıf için ayrı ayrı yazdık, yani birinci sınıfa geçen çocuk için bir set var, ikinci sınıfa geçen çocuk için bir set var. Şirin o yüzden senin programına artık gelemiyorum, bunlarla uğraşıyorum ben. Yaz tatil setleri. Benim ne işim var bilmiyorum. Bu işin içinde buldum kendimi. Bizim şimdi dört tane kitabımız var, biz bunu ücretsiz olarak vereceğiz. İnşallah bu yaz, olmazsa önümüzdeki yaz, ücretsiz olarak köyde, tarlada, çayırdaki çocukların elinde, tamamen proje bazlı. İçinde tek bir test yok bu bizim hazırladığımız materyallerin. Tek bir test yok. Yapararak öğrenme. Onun da detaylarını belki konuşuruz diyorum. Teşekkür ediyorum. Biraz süreyi de uzattım.

Son bir şey. Biliyorum koşullar çok kötü. Biliyorum hepimizin gerekçesi var yola çıkmamak için. Fakat yola çıkın. Rumi'nin çok güzel bir sözü var: "Siz yola çıkın, yol görünür," diyor. Atatürk'ü hatırlayın. Mustafa Kemal'i hatırlayın. 1919'u hatırlayın. Yola çıkın. Teşekkür ederim.

Şirin Payzın: Profesör Selçuk Şirin'e çok teşekkürler. Gerçekten etkileyici. Ayrıntılarını, söylediği gibi biraz sonra panelimizde konuşuruz. Bu arada ben de, siz dediniz bu yaz okulları meselesi, spor yapanlar, kitap okuyanlarla yaz tatili yapamayanlar ya da kitap açmayanlar yaz tatili boyunca, aradaki fark açılıyor diye. Türkiye'de bir başka sorunumuz var. Mevsimlik işçi çocuklar. Çoğu pamuk toplamaya, yaylaya ekin, ürün toplamaya gidiyorlar. Bırakın herhangi bir aktivitede bulunmayı, okullarına bile geç dönmek zorunda kalıyorlar. Belki bunu da konuşuruz. Mevsimlik işçi çocuklar meselesi Türkiye'nin büyük yarası. Bunu da bir gazeteci olarak not düşmüş olayım. Belki bunu da detaylandırırız.

İkinci konuşmacımız Paul Collard. Kendisi Creativity, Culture and Education Vakfı İngiltere'de. Hem kurucusu hem de direktörü hala. Bu vakıf, sanatı, kültürü kullanarak farklı eğitim modelleri yaratıyor. Fakat Türkiye'den farklı olarak şöyle bir durum var. Bizde genelde sivil toplumun ya da sendikaların eğitim konusundaki önerilerini hükümetler belirler. Oysa İngiltere'deki durum şu; Paul Collard'ın vakfı, İngiltere hükümetlerinin ne yapacağını belirlemiş durumda. Öyle ki, hükümetler dönmüşler demişler ki vakfa, bundan sonra koordinasyon sizde olsun ve bu eğitim modellerini siz okullara uygulatın. Aradaki fark bu. Sivil toplumun sesi, iktidarların, siyasetin sesini belirlemiş aslında. Söylediğim gibi sanatı, teknolojiyi, kültürü kullanıyorlar. Ve sadece İngiltere'de değil, yanlış yapmayayım, Pakistan, Tayland, Şili ve Avustralya'da da bu modeller uygulanıyor. Kendisi birazdan bize, 21. yüzyılda daha farklı nasıl bakabiliriz eğitime bunu anlatacak. Bay Collard. Sahne sizin.

Paul Collard: Gerçekten çok teşekkür ederim.

Şirin Payzın: Sahneyi size bırakıyorum.

Paul Collard: Bu sabah çok önemli bir ders çıkardım, o da asla Profesör Şirin'den sonra konuşmamam gerektiği. Çünkü o zaten söylenecek her şeyi söyledi. Bu yüzden bu çok zor. Ben biraz daha uluslararası bakış açımdan bahsedeceğim.

Giriş bölümünde de söylendiği gibi, biz dünyanın her yerinde pek çok ülkede çalışıyoruz ve Avrupa'nın her yerinde bu işi yapıyoruz. Buradan gelen bazı verilere bakacağız ve nasıl ilerleyebileceğiniz konusunda ne düşündüğümü paylaşacağım, bunun Türkiye için ne kadar uygun olduğuna karar vermek ise size kalacak.

Tamam, bundan birkaç yıl önce, İngiltere'de programımız dahilinde olan bir okulu ziyaret ediyordum ve onların yaptığı projeye bakmayı bitirdiğimde, bana şunu söylediler; "Ah, 16 yaşında bir çocuk var ve sizin programınız hakkında bir kısa film hazırlıyor." Ki programımızın adı da Yaratıcı Ortaklıklar idi. "Ve bu çocuk seninle röportaj yapmak istiyor." Böylece ben de okul müdürünün odasına gittim, çocuk oradaydı, kamerası yanındaydı, bana bazı sorular sordu, cevapladım ve çıkıp gittim. Ve bunun hakkında daha fazla düşünmedim. Yaklaşık dört hafta sonra, postama bir DVD geldi. DVD'yi oynattım ve orada ne vardı?

FİLM

Hmm adım Paul Collard. Yaratıcı Ortaklıklar Programı'nın Ulusal Direktörüyüm. Yaratıcı Ortaklıklar, eğitimi gençler için daha iyi bir deneyim haline getiriyor. Ve onların, okuldan 21. yüzyılda başarılı olmalarını sağlayacak beceriler ile ayrılmalarını sağlıyor. Sonuçta, Yaratıcı Ortaklıklar uzun vadeli etkiler yaratacak ve öğretmenler üzerinde etkisi olacak, çünkü biz sonsuza kadar okullarda bunu yapmaya devam edemeyiz. Yapmamız gereken öğretmenlerle çalışmak ve onların çalışmaları etrafında değişim yaratmak. Eğer doğru yaratıcı süreci bulursanız ve bunu dışarıya çıkarıp insanları izlerseniz o zaman insanların bunu yaparken ne kadar canlı olduklarını, odaklandıkları işi tamamladıklarını bu farklı yere bağlandıklarını ve insanların yüzlerindeki mutlak büyülenmeyi görebilirsiniz. Bu da her şeye değer ve "gerçek anlamda yaşadığımı" hissettirir.

FİLM SONU...

Paul Collard: Bu DVD'yi aldıktan birkaç hafta sonra, İngiltere'de bazı büyük reklam ajanslarının direktörleri ile bir toplantım vardı. Ve reklam şu anda ekonomimizin oldukça büyük bir sektörü. Pek çok iş yaratıyor ve bunlar oldukça yüksek maaşlı işler. Herkes reklam alanında çalışmak istiyor. Ama bu çok zor. Özellikle de daha yoksul kesimlerden gelen gençlerin bu işlere girmesi daha da zor. Şimdi, bu çocuk yoksul bir kesimden geliyordu. Ve ben toplantıdaki direktörlere videoyu gösterdim. Onlar da bu çocuğun telefon numarasını istediler. Onu hemen çağırmak ve ona bir iş teklif etmek istiyorlardı. Çünkü haftanın sonu geldiğinde, çocuğun yeteneklerini müşterilerinin önüne koyarak, onlara "Sizin için bunu yapabiliriz." diyebileceklerini ve müşterilerin buna bayılacağını biliyorlardı. Ama bana ilginç gelen şeydi; hiçbir zaman böyle bir iş için bir ilan verilmemişti. Ve onlar da bunu görene kadar böyle bir şey istediklerini bilmiyorlardı. Ve bu da, bugün iş arayan gençler için gerçekten büyük bir problem.

Bugün, İngiltere'deki hükümetimizin elinde bazı istatistikler var, nereden aldıklarını bilmiyorum, buna göre; bugün okuyan çocukların çalışacağı işlerin %60'ı henüz keşfedilmedi. Şimdi, bu oran %60 mı bilmiyorum ama bunun doğru olduğunu biliyoruz. Çünkü Bayan Sabancı'nın da bahsettiği lastik işi gibi geleneksel bir iş bile olsa, bu doğru. 30

yıl önce lastik işi için gerekli olan beceriler, esas itibarıyla bugün lastik işi için gerekli olan becerilerden farklı. Ve bu sürekli keşfetme süreci oldukça zorlu bir iş.

Bugün dünyanın her yerindeki eğitim sistemi, okula gideceğiniz ve daha sonra çalışacağınız şeyleri okulda öğreneceğiniz düşüncesi üzerine kurulu. Eğer kimse gelecekteki işlerin ne olacağını bilmiyorsa, o zaman okulda ne öğreteceksiniz? Ve bu da, belki faydalı olabileceği umuduyla geleneksel dersler açısından bir takıntı haline geldi. Ama aslında, günümüzde dünya iş arayanları değil, iş yaratanları istiyor. Eğitim sisteminden çıkan gençlerin, yapacakları işleri icat etmeleri gerekiyor.

Bunlar, büyük bir danışmanlık şirketi olan McKinsey'nin, Avrupa çapında gençler ve istihdam hakkında yaptığı ankete dair yayınladığı veriler. Bu oldukça büyük bir anket. 25 bin işletmeye anket yapmışlar. Ve işverenlerin üçte birinin, işlerinin çalışanlarda aradıkları becerileri bulamadıkları için zarar gördüğünü düşündüklerini bulmuşlar. Bunun sonucu olarak da işverenlerin dörtte birinde, kimse tarafından doldurulmamış, boş iş pozisyonları bulunuyor. Dolayısıyla, Avrupa'nın her yerinde milyonlarca işsiz insan ve milyonlarca boş iş pozisyonu var. Bu ikisinin bir araya getirilmesi söz konusu olduğunda, her zaman çok büyük bir sistemsiz başarısızlık vardır. Ve işverenleri, arayıp bulamadıkları becerilerin ne olduğunu sorduğunuzda, şu şekilde olur: Bunlar sektörler, ekonominin birincil, ikincil ve üçüncül sektörleri. Ve bunlar da bulamadıkları beceriler.

Şimdi, bazı insanlar dil ve matematik becerileri konusunda endişeleniyorlar ama bu alanlardaki yüzdeler oldukça düşük. Ama politikacılar genel olarak bunun bir sorun olduğuna takmış durumdalar. Ama işverenlerin bulmakta zorlandıklarını söyledikleri beceriler, burada daha aşağıda olan, iş etiği, problem çözme, takım çalışması, yaratıcılık becerileri.

Şimdi, vakfımızın yaptığı işlerden biri, yaratıcılık üzerine büyük bir literatür taraması yapmaktı. Ve yaratıcılığı inceledik. Yaratıcılık üzerine olan bütün kitapları okuduk. Ve yaratıcılık artık büyük bir sektör haline geldi, dünyanın her yerinde yaratıcılık profesörleri var ve hepsi kitaplar yazıyorlar. Ve tüm bu kitapların ortak noktası da hepsinin anlaşılmasının imkansız olması. Bu yüzden biz de, öğretmenlerin neden bahsedildiğini anlamak için profesör derecesine ihtiyaçları olursa, okullarda yaratıcılığı geliştirmemizin imkansız olacağına karar verdik. Ve sonunda, “zihnin yaratıcı alışkanlıkları” dediğimiz bu tanımlamaları oluşturduk.

Bu tanımlamalar şöyle: Burada beş alışkanlık var. Meraklı, Israrcı, Hayal Gücü Kuvvetli, Disiplinli ve İşbirlikçi. Şimdi burada, Profesör Şirin'in sunumuyla da ilişkili olarak söylenmesi gereken önemli bir şey var; Literatürde, büyük C yaratıcılık ile küçük c yaratıcılık arasında bir fark var. Büyük C yaratıcılık, dâhiler hakkında. Einstein gibi insanlar nasıl oluyor vs. Küçük c yaratıcılık ise, günümüzde herkesin hayatına devam edebilmesi için ihtiyaç duyduğu türde yaratıcılık. Ve bunlar ayrıca, okuldaki gençleri geliştirmek açısından da odaklandığımız beceriler. Şimdi, pek çok insan çoğunlukla hayal gücünü yaratıcılık ile ilişkilendirebiliyor ama genellikle, “Tamam ama ısrarcılık neden?” diye soruyorlar. Ve bunun cevabı da şu; eğer siz pek çok fikri olan ama kolaylıkla pes eden bir insansanız ve sonuç olarak bu fikirlerinizin hiçbiri gerçekleşmiyorsa, aslında bu yaratıcı olmak anlamına gelmez. Yaratıcı olmak, bir fikrinizin olması ve bunu gerçekleştirebilmektir. Profesör Şirin'in, Kemal Atatürk hakkında söylediğindeki kilit nokta da buydu. Atatürk'ün muhteşem fikirleri vardı ama aynı zamanda bunları nasıl gerçekleştireceğini de biliyordu. İşler yolunda gitmediğinde, istediğine ulaşana kadar sebat ediyordu. Yaratıcılığı tanımlamak için, bu becerilerin kombinasyonunu kullanıyoruz.

Buna geri döndüğümüz zaman, aslında işletmeler bundan bahsediyorlar. İş etiği, disiplin ve ısrarcılıktır. Takım çalışması, işbirlikçiliktir. Yaratıcılık ve problem çözme, hayal gücü ve meraklıdır. İstihdam sektöründekiler, gençlerde bunları bulamadıklarını söylüyorlar. Bu da, Dünya Ekonomi Forumu, Davos'tan geliyor. 2010 yılında, 2015 yılındaki en önemli 10 becerinin ne olacağını tahmin ettiler ve yaratıcılık 10. sıradaydı. 2015 yılında, 2020 yılındaki en önemli 10 becerinin ne olacağını tahmin ettiler ve yaratıcılık artık 3. sıradaydı. McKinsey'nin bulduğu üzücü sonuç ise şuydu; insanlara eğitimin gençleri işleri için hazırlayıp hazırlayamadığı konusundaki düşünceleri sorulduğunda, eğitim sağlayanların %75'i, "Evet, bunun doğru olduğunu düşünüyorum." diye cevap veriyordu. Ama aslında, gençlerin %35'i ve işverenlerin sadece %30'u bunun doğru olduğunu düşünüyordu. Ve McKinsey de araştırmayı yapanlar, eğitim ve istihdamın, birbiriyle birleşmeyen paralel evrenlerde yaşadıklarını düşünüyorlardı. Ve bizim işimiz de bu ikisini nasıl bir araya getireceğimizi.

Profesör Şirin konuyu zaten açtığı için, çok kısaca PISA hakkında konuşmak istiyorum. PISA, dünyanın her yerindeki 15 ve 16 yaşlarındaki gençlerin, Matematik, Bilim ve Okuduğunu Anlama konularında girdikleri bir sınav. Ama PISA aynı zamanda insanlara, söz konusu ders ile ne kadar ilgilendiklerini ve bu konuda ne kadar iyi olduklarını düşündüklerini de soruyor. Çünkü, belirli bir konu üzerinde okumaya devam edeceğinizin gerçek göstergesi aslında, test puanınızın kaç olduğu değil; bu konuda ne kadar iyi olduğunuzu düşündüğünüz ve konunun ilginizi ne kadar çektiğidir. Einstein bunun klasik bir örneğiydi. Einstein kötü bir öğrenciydi. Üniversiteden çok düşük bir puanla mezun oldu. Puanı çok düşük olduğu için üniversitede bir iş bulamadı. Ama bir katip olarak iş buldu ve akşamları da izafiyet teorisini yazdı. Kendine o kadar güveniyordu ve konu o kadar ilgisini çekiyordu ki, çalışmaya devam etti.

Şimdi, PISA puanlarına baktığımızda ve ilgi ile puanları ülke bazında bir araya getirdiğinizde, şöyle bir görüntü oluşuyor: Buradaki noktalar ülkeleri gösteriyor, burada da insanların aldıkları puanlar var. Hepimiz, Finlandiyalı öğrencilerin PISA sıralamasında her zaman en üstte geldiğini biliyoruz. Ama bu üst kısımda, ne kadar ilgili oldukları yer alıyor. Ve burada şunu görüyoruz: Finlandiyalı öğrenciler en yüksek puanları alsalar da, dünyada bilimle en az ilgilenen öğrenciler de onlar. Ve bizim insanların bilim konusunda başarılı olmalarını istememizin nedeni, onların bilim insanı olmalarını istememizdir. Eğer onlara yüksek puanlar almalarını öğretiyorsak, ama ilgilenmelerini sağlayamıyorsak, bu öğrencilerin hiçbiri bilim insanı olmaz. Bu bölümde de, ne kadar iyi olduklarını düşündükleri sorusu var, yani kendini algılama ikilemi. Burada Japon, Koreli ve benzer ülkeler oldukça yüksek puanlar alıyorlar. Ama hepsi, bu konuda çok kötü olduklarını düşünüyorlar. Bu konuda kötü olduklarını düşünmelerinin nedeni, onlara bir şeylerin öğretilme şekli. Bir şeyler öğrenme şekilleri, onları öğretmenlere bağımlı hale getiriyor. Onlar, "Ben sınavda başarılı oldum," diye düşünmüyorlar, "Ebeveynlerim ve öğretmenlerim beni sınavda başarılı olmam için zorladılar," diye düşünüyorlar. Bu, benimle ya da bu konuda iyi olduğumu düşünmemle ilgili bir şey değil. Burada da, PISA matematik puanları ve girişimciliğe bakıyoruz. Ve burada da Singapur, Kore, Tayvan, Finlandiya gibi ülkeler var. Hepsi muhteşem matematik puanları alıyorlar ama gençlerin girişimcilik becerileri çok ama çok zayıf. Eğer bu ülkeleri ziyaret eder ve onlarla konuşursanız, bu onlar için oldukça büyük bir endişe konusu. Singapur bu konuda gerçekten endişeleniyor. Çünkü dünyadaki en iyi puanları almalarını sağlayan eğitim sistemleri, gelecekteki işleri icat etme kapasitesine sahip gençler yetiştiremiyor.

Bir sınıfta bunu nasıl yapabilirsiniz? Bu, şu an elimizdekenden çok daha uzun zamanda konuşabileceğimiz bir konu. Ama, yüksek işlevli sınıf denilen bir kavram var. Düşük işlevli sınıf, daha ziyade geleneksel eğitim türüdür. Biz ise daha fazla yüksek işlevli sınıf olması gerektiğini savunuyoruz. Şimdi, bunun kötü olduğunu söylemiyorum. Sadece oturup, öğretmeninizi dinlediğiniz zamanlar vardır. Biz şu anda, düşük işlevli bir ortamayız. Hepiniz beni dinliyorsunuz ve ben de konuşuyorum vs. Ve bazen bu gereklidir. Ama eğer elinizde sadece bu varsa, bu çok büyük sorun demektir. Ve bu alt kısımdaki eğitim türünde, öğretmen öğrenciler için zorlu görevler belirler ve cevapları vermez. Bu, çalışmanın oldukça sosyal bir yoludur. Duygular kabul edilir ve onaylanır. Eğitimi, sizin hikayeleriniz ve sorularınız şekillendirir. Ve biz buna yüksek işlevli diyoruz. Çünkü bizim argümanımız şu: Sınıftayken fiziksel, sosyal, duygusal ve entelektüel olarak derse dahil ve bağlı olursanız, o zaman sınıfta mümkün olan en fazla varlığı gösteriyorsunuz demektir. Sınıfta, %100 varlık gösteren bir genç olur. Ve çocuk %100'ünü verdiğinde, o zaman öğrenir. Çünkü çocuk %100 varlık gösterir.

Peki, bunun olmasına olanak sağlayan bir sınıftaki öğrenim ortamını nasıl tasarlıyorsunuz? Hızlıca bir örnek vereyim. Binlerce okulda çalıştık ve buralarda on binlerce proje yaptık. Sizin için bunlardan birini seçtim. Bu örnek Litvanya'dan ve yüksek işlevli sınıfa bir örnek. Böylece, bunun öğrenime nasıl entegre edileceğine bakacağız.

Peki, okullarla çalıştığımız zaman bize ilgilenmemiz gereken sorunu söylerler. “Gelin ve bizi daha yaratıcı yapın,” demezler. Bize şunu söylediler, “7. sınıf öğrencilerine okumayı öğretmekte sorun yaşıyoruz.” Ve bu sınıfta olan şeydu. Çalışmamız sırasında, bu çocukların öğrenmemelerinin nedeninin, dinlememeleri olduğunu söyledik. Bu fotoğraf, projenin ilk gününde ne yaptıklarını gösteriyor. Burada sadece zeminde yatıp, okullarındaki sesleri dinliyor ve duydukları sesleri anlamlandırmaya çalışıyorlar. Burada şehirde geziyorlar. Elleri küçük defterleri var ve etraflarındaki sesleri dinliyorlar. Sonra, duydukları sesi yeniden üretmek için, harfleri kullanarak kelimeler icat ediyorlar. Burada, aynı şeyi metro istasyonunda yapıyorlar. Burada ise bir marketin içindeler. Burada, çocuğun yüz ifadesinden, yoğun bir şekilde odaklandığını görebiliyorsunuz. Ama aslında yaptıkları şu, okula gittiğim zamanlardan bunu hatırlıyorum, aslında olabilecek en sıkıcı şeyi yapıyorlar, sadece harflerle heceleri yazıyorlar. Ama aniden bu iş, ilgi çekici, zorlu ve merak uyandırıcı bir hale gelip, çocukları görevlerine bağlıyor. Burada, bir heykelin nasıl ses çıkardığını anlamak için heykeli dinliyorlar.

Ve bu da bugünkü konuyla ilgili referansım. Bu şehirde, bir üniversite vardı. Ve çocuklar bu üniversiteye, Türkçe verilen bir derse götürüldüler. Bu çocuklardan hiçbiri daha önce Türkçe konuşmamıştı. Hiçbiri Türk değildi. Ama bir saat boyunca Türkçe verilen bir derste oturmak, dersi dinlemek ve harfleri kullanarak duydukları sesleri yazmak zorundaydılar. Böylece ne olduğunu anlayabilecektiler. Ve sonra, sınıfa geri döndüler ve not aldıkları küçük defterleri ile, birlikte çalıştılar. Kimin en iyi fikirlere sahip olduğunu anlamak ve bu fikirleri daha iyi hale getirmek için birlikte çalıştılar. Ve sonra her masa, çalışmalarını bir kağıda yazdı. Bu, o masalardan birinin hazırladığı kağıt. En üstteki kelime “statis”, ki bu Litvanya dilinde istasyon anlamına geliyor. Ve bunun altındaki ilk kelime de “çektikas”, ki bu da çocukların trenin istasyona gelişini anlatmak için icat ettikleri kelime. Çektikas çektikas çektikas. Yani bunların hepsi tanımlayıcı kelimeler.

Sonra öğretmen projeyi biraz daha ilerletti. Çocuklara bazı resimler gösterildi ve aralarından birini seçmeleri istendi. Ve seçtikleri resimdeki duyguyu yakalayan bir müzik yaratmaları

gerekiyordu. Ama müziği sadece ağızları ile çıkarabildikleri seslerle yapmaları gerekiyordu. Ve sonuçta böyle bir şey ortaya çıktı. Çocukların yakalamaya çalıştıkları, gelen deniz dalgalarının, esen rüzgarın sesiydi. Ve arka plandaki ısıklık gibi ses de kuşların şakımalarıydı vs. Böylece bunu yarattılar. Ama aslında burada onlara ağızlarıyla, nasıl ses çıkarılacağı konusunda pratik yaptırılmış oluyordu. Böylece bütün bu süre boyunca, yapılan her şey ile okuryazarlık arasında bağlantı kurulmuş oluyor, bunu çocukların gerçekten ilgi çekici bulunduğu yaratıcı bir sürece çeviriyordu. Bunun ne kadar yüksek işlevli olduğunu görebilirsiniz. Çocuklar gruplar halinde çalıştılar. Yaptıkları şey oldukça görünür bir şeydi ve bunu paylaşmak zorundaydılar. Oldukça mobil bir çalışmaydı, şehrin pek çok yerini gezdiler. Duygular ve hisler de konuştukları şeylerin bir parçasıydı. Ve tüm bunlar çocukların kendilerini yaptıklarına kaptırmalarını, uyanmalarını ve öğrenmeye hazır olmalarını sağladı. Sonra da, tam olarak kendilerini verdikleri noktaya gelmiş oluyorsunuz.

Peki, bunun yaratıcılıkla ne ilgisi var? Yaratıcılığın tanımı bu olduğu için, bu aktiviteler, çocukların konunun çeşitli yönlerini araştırıp keşfedebilecekleri bir alan yaratmış oluyor. Dolayısıyla bu noktada disiplinli oluyorlar çünkü bizim “yapmak ve gelişmek” dediğimiz bir şeyi yapıyorlar. Fikirleri alıyorlar ve daha iyi bir hale getiriyorlar. Fikirler hakkında çok kolay öğrenilen şey şudur; hayattaki en iyi fikirler genellikle kötü bir fikir olarak başlar. Ve birisi bu kötü fikri, iyi bir fikir haline getirir. Bu aslında yeni bir fikir değildir. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Ve onların da burada yaptığı buydu. Bakın, Litvanyalı biri olarak bir saat boyunca oturup, Türkçe bir dersi dinlemek için, oldukça ısrarcı olmanız gerekir. Burada ise meraklı davranıyorlar. Ve burada da hayal güçlerini kullanıyorlar vs. Tüm bu süreç boyunca aslında eğitim programından sapılmadığını görebilirsiniz. Bu sadece eğitim programını nasıl sunduğunuzla ilgili, eğitim programını gençler için çok daha merak uyandırıcı ve gerçek bir şekilde verebilirsiniz.

Ve sözlerimi Profesör Şirin’in söylediklerini destekleyerek bitireceğim. Bu becerilerin, bu yaratıcı becerilerin gelişimi, aynı zamanda beynin yürütme işlevleri ile de oldukça bağlantılıdır. Burada yürütme işlevleri, temel öğrenme becerileri oluyor. Ve bunlar birbirleriyle fazlasıyla çakışıyorlar. Ve Profesör Şirin’in de dediği gibi, bu beceriler en çok varlıklı kesimlerden gelen gençlerde gelişmiş oluyor. Ve daha yoksul kesimlerden okula gelen gençlerde ise çok daha az gelişmiş oluyor. Bu da öğrenmelerini ciddi anlamda engelliyor. Ve yürütme işlevleri ya da yaratıcılık becerileri bu anlamda beynin işletim sistemi olarak görülebilir. Bir bilgisayar satın aldığımız zaman, içinde işletim sistemi olur, sonra siz ona bir yazılım yüklersiniz ve bu da eğlenceli pek çok şey yapmanızı sağlar. Ama eğer işletim sistemi çalışmıyorsa, yazılım da çalışmaz. Çocuklar da tam olarak böyledir. Okula, gelişmiş yürütme işlevleri olarak ya da olmadan başlarlar. Okulların yapmaya çalıştığı ise, yazılımı yüklemektir. Ve eğer yürütme işlevleri çalışmıyorsa, yazılım da çalışmaz. Okullar, geriye dönüp soruna odaklanmadan, sorunu gidermeden daha da fazla yazılım yüklemeye çalışırlar. Ve aslında problem yürütme işlevlerindedir. Ve bu da yaratıcılık ile çok yakından ilişkilidir. Ve dolayısıyla programlarımızda, okullarda çalışırken, özellikle daha yoksul kesimlerden gelen öğrencilerin derse daha bağlı, daha mutlu ve başarılı olduklarını görüyoruz. Bu, biz onlara matematiği daha farklı bir şekilde öğrettiğimiz için olmuyor. Bunun nedeni şu; bizim programlarımız bu çocukların beyinlerinin yürütme işlevlerini doğrudan etkiliyor. Ve onların öğrenme kapasitelerini geliştiriyor ve onlar da bunu derslere uyguluyorlar. Dolayısıyla, farkı yaratan şey yaratıcılık ve yürütme işlevleri arasındaki bu birleşme ve bunun öğrencilerin öğrenme kapasitesi üzerinde yaptığı etki.

Ve işverenlerin aradığı da bu. Ve eğer eğitim sisteminiz bunun üzerine eğilecek şekilde yön değiştirmiyorsa, o zaman ekonominiz de bocalayacaktır. Geçen hafta Çin'deydim ve Çinliler artık bunu anlıyorlar. Artık başka insanların icat ettiklerini çok daha düşük fiyata yapan, düşük ücretli bir ekonomi olmak istemiyorlar. Pahalı işlerin kendilerine gelmesini istiyorlar ve bunun için eğitim sistemlerini değiştirmek zorunda olduklarını biliyorlar. Ve sanıyorum, Türkiye'nin karşı karşıya olduğu zorluk da buna çok benziyor.

Gerçekten çok teşekkür ediyorum.

Şirin Payzın: Sayın Paul Collard'a çok teşekkür ediyoruz. Çok teşekkür ederiz. Aslında sizi panelimize davet edeceğim. Ve Profesör Selçuk Şirin'i de. Buyurunuz detayları konuşmak üzere. Tekrar hoş geldiniz.

Şimdi, Selçuk Hoca Türkçe anlatmak istiyor bu bölümdeki ayrıntıları. Dolayısıyla bu paneli iki dilde yapacağız. İngilizce ve Türkçe. Ama dediğim gibi, ben çok soru sormaktan çok sizlerin daha fazla soru sormasını istiyorum. Eminim merak ettiğiniz çok tarafları vardır şu ana kadar anlatılanların ya da daha fazlası.

Sizinle başlamak istiyorum Paul. Gazetelerden birinde çok ilginç bir makale okudum. Sizin açıkladığınız İngiltere için geçerli ama son zamanlarda Finlandiya'da, tüm sistemler, yürürlükten kaldırıyor ve tam olarak sizin açıkladığınız sisteme geçiyorlar. Matematik, Coğrafya, Tarih dersleri olmayacak. Sadece oyun, hayal kurma ve özel projeler olacak. Bunun işe yarayabileceğini düşünüyor musunuz? Tüm sistemi değiştirerek, sizin az önce açıkladığınız sisteme geçebilir miyiz?

Paul Collard: Evet, yapabileceğinizi düşünüyorum. Bu kolay ya da hızlı olacak bir şey değil. Ama yapabilirsiniz.

Bence Finlandiya hakkında söylediğiniz şey çok önemli. Çünkü PISA'nın bir sonucu olarak Finlandiya, son 15 yıldır amaç edinmemiz gereken bir örnek olarak gösteriliyor. Tabii, bunun bir felaket olduğunu düşünün Finlandyalılar dışında. Aslında ilginçtir ki, birkaç hafta önce Finlandiya'daydım ve önde gelen bazı eğitimcilerle bir toplantım vardı. Ve bu konuda konuşuyorduk. Ve dedim ki, "Sizce gerçekten bunun cevabı ne? Neden bu kadar yüksek PISA puanları alıyorsunuz?" Ve o da bana şunu söyledi, "Bu kadar yüksek puan almamızın nedeni uysal çocuklarımızın olması. Biz onlara başarılı olmalarını söylüyoruz ve onlar da başarılı oluyorlar." Ve PISA lig tabloları da aslında uysallığı gösteren tablolar. Singapurlu çocuklar, Çinli çocuklar, Koreli çocuklar, kendilerine söyleneni yapıyorlar. Ama sorun şu ki, dünya artık kendilerine söyleneni yapan insanlar istemiyor. Meydan okuyan, değişen, bir şeyleri farklı yapan vs. insanlar istiyorlar, her zaman tartışan ve her zaman düşüncelerini belirten insanlar istiyorlar. Ekonomilerin ileri gitmesini sağlayan da bu. Toplumu değiştiren bu. Uysallık değil.

Şirin Payzın: Teşekkürler. Aynı soruyu size de soracağım Selçuk Hoca. Ne olur PISA'da kötü sonuç yapsak? Yani, tamam yapıyoruz, böyle gidelim. 70'in arasında.

Selçuk Şirin: 70'te 50'yiz, evet.

Şirin Payzın: 70'te 50'yiz. OECD'nin bütün araştırmalarında okuduğunu anlayan çocuk sayısı bizde çok düşük belki de OECD ülkeleri arasında. Ne olur PISA'da iyi yapmasak?

Selçuk Şirin: Eskiden OECD tablolarına bakınca Şili, Meksika bizim altımızda olurdu, biz onların arasında ya da bir üstünde olurduk. Şimdi o da değişti, yani Şili. Mesela Şili’de Michelle Bachelet diye bir kadın var. Çok ilginç bir kadın. İkinci defa tekrar seçildi. Neyse Michelle’i anlatmayayım.

Şimdi soruya döneyim. Şili uçuyor şu anda. Okul öncesi eğitimden dolayı. Michelle Bachelet ikinci sefer aday oldu. Orada çünkü bir kere aday oluyorsunuz, sonra New York’a geldi, 4 yıl kaldı, geri döndü, aday oldu. Tek önceliği okul öncesi eğitim. Üçüncü, dördüncü yılda sonuç almaya başladılar. Şimdi Şili’yi görüyorsunuz, bütün tablolarda ilerliyor.

PISA neyi ölçüyor? PISA’nın ölçtüğü şey ezber değil. Ben katılmıyorum çünkü PISA aynı zamanda “creativity and problem solving” yani yaratıcılık ve problem çözme alt becerisini de ölçüyor. Oraya baktığımız zaman, oradaki sıralamayla Fen, Matematik, Okuduğunu Anlama sıralaması değişmiyor. PISA’nın ölçtüğü diyor ki, 15 yaşındaki bu gençler global ekonomiye katılacaklar. Bu ekonominin arzu ettiği şeyler analiz, sentez ve bunlara dayanarak problem çözme. Şimdi biz bunları yapamazsak, sadece ezbere dayalı eğitim sistemimizle var olan ekonomi içerisinde rekabet etme şansımız sıfır, yok.

Ha ne yaparsınız? İşte fındık örneğini bir daha duymak isteyenler için, duyanlar için kusura bakmayın ama fındık örneğini her yerde anlatıyorum çünkü sadece bu yeni ekonomiyi teknoloji üzerine anlatmak bence saçma Türkiye’de. Yani, siz anlıyorsunuz ama bu salonun ötesine anlatamıyorum. O yüzden ben fındık ve turizm üzerinden gidiyorum şimdi. Fındık çok basit bir örnek, biliyorsunuz dünyada fındık tekeli bizde. %75-80 oranında biz üretiyoruz. Ve her sene de kutlama yapıyoruz, fındıkta rekor ihracat. Ne kadar ihraç ediyoruz? 3 milyar dolar. Fındığı alan, dünyada fındığı tekel olarak alan bir şirket var. Araştırdım, İtalya’da bir tane köyde kurulan bir şirket. 550 çalışanı var. Yıllık cirosu 13 milyar lira. Ne yapıyorlar bunlar fındığı ki 13 oluyor? Şimdi ne yapıyorlar? İşte tasarım koyuyorlar, yaratıcılık dediği şey. Bilim koyuyorlar, marka yapıyorlar.

Bizim buradan oraya gidebilmemiz için, turizm için de aynı şey geçerli. Bakın; her şeye rağmen İstanbul’a gelen turistlerle, New York’a gelen turist sayısı geçen sene aynıydı. Her şeye rağmen. MasterCard’ın veri tabanını araştırdım, detayları kitapta var. Bize gelenler fakir değil. MasterCard’ın verilerine göre, New York’a gelenlerle İstanbul’a gelenler aynı “purchasing power”’a (satın alma gücü) sahip. Ya İstanbul’a gelenler, New York’a gelenlerin niye üçte birini harcıyor? Şimdi ben buraya, şimdiye kadar İstanbul’a belki 500 belki 1000 tane Amerikalı getirdim. Eskiden burada ders de veriyordum. Yani onları getirip burada ders veriyordum, NYU çocuklarını. Burada para harcayacak yer yok. Çünkü katma değeri yüksek turizm yapmıyoruz. Yani götürüp Topkapı’da döner satıyoruz.

Metropolitan Museum of Art’a gidin, Metropolitan’ın içerisinde bir çocuklar için, bir yetişkinler için, bir de ev için, mobilya için üç ayrı mağaza olduğunu biliyor musunuz? Metropolitan’a giriş bedava, mağazadan çıkamıyorsunuz ama. Benim iki oğlumla beraber her gittiğimde 200 dolar verip çıkıyorum. Giriş bedava ama. Şimdi Metropolitan parayı oradan kazanıyor. Bu basit bir örnek. New York’a gelip Broadway Show’una gitmeden New York’tan ayrılırsanız, New York’a gelmediniz demektir. İyi bir restoranda yemek yemediyse, New York’a, yani şefler var, celebrity şefler. Şimdi New York’ta 1 dolara pizza var, 100 dolara pizza var. Yani ucuz pahalı olayı değil. Özetliyorum Şirin Hanım, uzattığının farkındayım.

Sonuç olarak bizim buradan oraya gidebilmemiz için, PISA’da 50. sırada olursanız, fındık toplarsınız.

Şirin Payzın: Güzel. Peki, hangi konuda ayrıştınız?

Selçuk Şirin: Ben sadece aynı noktada olduğumuzdan emin olmak istedim. Sanırım sen PISA’nın yaratıcılığı ölçmediğini ve güncel, gelecek olan ekonomik devrim için iyi bir gösterge olmadığını söyledin, değil mi?

Paul Collard: Evet.

Selçuk Şirin: Ben de senin arkandan Türkçe olarak sana katılmadığımı söylüyordum. Çünkü senin de bildiğin gibi PISA’nın başka bir testi daha var. Buna “problem çözme ve yaratıcılık” deniliyor. Ve eğer bu teste bakarsanız, aralarındaki korelasyon gerçekten yüksek. PISA daha iyi ya da yaratıcı olabilir mi? Evet. Ama uysallık kısmında sana kesinlikle katılmıyorum. Ben PISA’nın uysallığı ölçtüğünü düşünmüyorum. Bence PISA yaratıcılığı, analiz etme yeteneğinizi ölçüyor.

Ve burada bir başka nokta daha var, içinde bulunduğumuz şartlar. Eğer Türk basını burada olsaydı, seninle daha fazla konuşurlardı, böylece bu becerilere odaklanmamamız gerektiği ve şu anda söz konusu olan ezber becerilerine geri dönmemiz gerektiği mantığı haklı çıkarılmış olurdu. Bu nedenle bence burada içinde bulunduğumuz şartlar önemli.

Şirin Payzın: Sizin cevabınız ne olurdu? Ya da yorumunuz belki?

Paul Collard: Yorum yapacağım. İki yorumum olacak ama ben şuna inanıyorum ki, eğer yaratıcılık becerilerine odaklanırsanız, daha iyi puanlar elde edersiniz. Ve elimizde bunu gösterecek pek çok veri var.

Selçuk Şirin: PISA’da daha iyi puan için.

Paul Collard: Evet, PISA’da. Ama PISA hakkındaki bir başka şey, aslında ben şu anda OECD’ye yaratıcılığı ölçme konusunda danışmanlık yapıyorum. Ve şu anda yaratıcılığı ölçtüğünü düşünmüyorlar. 2021 yılında, ilk defa bakılacak olan yeni bir ölçüm kullanacaklarını duyurdular. Problem çözme var, problem çözme olduğu konusunda size katılıyorum. Ve buna daha fazla odaklanmak istiyorlar. Ve ayrıca, sırf bu nedenden ötürü gençlere, daha önce görülmemiş sorular göstermek, vermek gibi bir eğilim var.

Selçuk Şirin: Açık uçlu sorular mı?

Paul Collard: Açık uçlu sorular. Ama şu andaki görüşleri, problem çözme ve yaratıcılık konusunda doğru bir ölçümleri olmadığı yönünde.

Selçuk Şirin: Bu konu hakkında daha fazla konuşursak, fazla teknik olacağını düşünüyorum, o yüzden duruyorum.

Şirin Payzın: Aslında, daha güçlü bir ekonomi yaratmak için gençleri farklı bir şekilde eğitmemiz gerektiği konusunda hemfikirsiniz, değil mi? Ve verdiği fındık örneği. Duydunuz, değil mi?

Paul Collard: Evet, duydum.

Şirin Payzın: Aslında bu da bizi yine sizin verdiğiniz örneğe götürüyor. Çünkü gelecekte, yakın ya da orta vadeli gelecekte, iş aramayan ama iş yaratan bir nesil istiyoruz, öyle değil mi?

Paul Collard: Evet.

Şirin Payzın: Örneğinizi ya da daha doğrusu beklentilerinizi biraz detaylandırabilir misiniz?

Paul Collard: Sunumunuzun kesinlikle katıldığım bir kısmı var; çocukların erken yaşlardaki dil becerilerine odaklanmak. Çünkü orada gösterdiğiniz araştırmayı biliyorum ve öyle görünüyor ki, daha varlıklı kesimlerden gelen gençlerin okula daha iyi öğrenciler olarak başlamalarının ve daha hızlı ilerlemelerinin sebebi dildir. Hayatlarının ilk yıllarında maruz kaldıkları dilin zenginliğidir. Ve evet, bizim işimiz sınıfa sanatı ve kültürel aktiviteleri sokmak ve uygulamak. Ama bizim şu andaki görüşümüz, en çok da yoksul kesimlerden gelen gençler üzerinde bu kadar güçlü bir etkisinin olmasının nedeninin diğer sınıflara daha karmaşık diller ve daha karmaşık aktiviteler katması olduğu yönünde.

Bu yüzden size, 9 ve 10 yaş grupları ile birlikte yaptığımız bir aktivite örneğini vereceğim. Bu çocukların ellerinde bu dijital defterler vardı. Ve küçük gruplar halinde çalışıyorlardı. Ve bu dijital defterlerde, ebeveynleri için okullarına dair bir dakikalık bir reklam hazırlamaları gerekiyordu. Böylece, ebeveynlerinin neden okullarının iyi bir okul olduğunu düşünmesi gerektiğini bulmaları gerekiyordu. Bu da onların öğrenme hakkında düşünmelerine yol açıyordu. Daha sonra da bu fikirlerini bir film haline getirdiler. Rollerini bölmeleri gerekiyordu. Çünkü içlerinden birisi kameraman olacaktı, birisi sunumu yapacaktı, biri röportajları yapacaktı vs. Ve bunların hepsini bir buçuk saat içinde yaptılar. Ve üzerlerinde bir baskı vardı, fikirleri vardı, meraklı olmaları gerekiyordu. Fikirleriniz var, bu fikirlerinizi kabul ettirmeniz gerekiyor vs. Çünkü bir dakikalık sunumunuzda sadece bir fikir sunabilirsiniz. Ve onları orada çalışırken izlediğinizde, dil hakkında üzerlerindeki baskıyı, fikirlerinin kazanmasını sağlamak için kendilerini anlatmakta, başkalarının fikirlerini dinlemek ve anlamakta nasıl bir çaba harcadıklarını görüyorsunuz. Ve böylece, varlıklı kesimlerden gelen çocukların doğal olarak evlerinde aldıkları dil zenginliğini edindiklerini anlıyorsunuz.

Şirin Payzın: Şimdi birazcık da salondan soru almak istiyorum süremizi de iyi kullanmak amacıyla. Zannediyorum mikrofonlarımız var. Gençler. Sorularınızı bekliyorum iki çok önemli eğitime ne sormak istersiniz? 21. yüzyılda sizin hayaliniz olan eğitim sistemi nasıl olmalıdır? Bu bir fırsat. Soru sormak isteyen?

Duygu Hanım: Benim adım Duygu. 28 yaşındayım ve şu anda büyük anne ve büyük babamın ilaç şirketinde çalışıyorum. Ve daha önce de burada Türkiye’de Coca-Cola’da çalışıyordum. Verdiğiniz tüm bilgiler için teşekkür ediyorum. Çok fazla veri olduğunu, yapılacak çok fazla şey olduğunu görüyorum ve Türkiye hakkında tüylerimizin diken diken olmasına neden olan çok fazla şey var. Ve Bay Collard sayesinde, küçük bir adım atarak çok fazla şey yapabileceğimizi gördük.

Ben şunu sormak istiyorum, ben bu alanda henüz yeniyim, eğer Türkiye’de eğitim için sıfırdan bir şey yapacak olsaydınız, nereden başlardınız?

Paul Collard: Bu büyük bir soru, öyle değil mi? Tamam. Pekala, içinde bulunduğumuz ortam göz önüne alındığında, Bayan Sabancı'nın yaklaşımları ile ilgili söylediklerini sonuna kadar destekliyorum. Eğitim, dünyanın her yerindeki hükümetlerin yaptığı büyük bir şey. Bu, en büyük şey. Aslında eğitim, telekomünikasyondan sonra dünyadaki en büyük ikinci ekonomik faaliyet. Bu kesinlikle çok büyük. Ve bunu değiştirmek zor. Ben, özel sektörün ve vakıfların, alternatif yolların etkinlik ve yararlılıklarını göstermek için oynamaları gereken bir rol olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, Bayan Sabancı, artık Sabancı okulları olduğu ve bu okullarda farklı uygulamaların yapıldığını söyledi. Neden? Çünkü bu uygulamanın gençler üzerindeki etkisini göstermek istiyoruz. Yani hükümet bunun üzerine şöyle demeli, "Ah, bu gerçekten ilginç. Sanırım bunu biz de deneyebiliriz. Hükümetler ve eğitim, dünyanın her yerinde çok ama çok muhafazakardır. Şöyle bir şey; deneysel şeyler yapmak istemiyoruz, değişimi istemiyoruz çünkü bu hükümetlerin yaptığı çok büyük bir şey. Ve dolayısıyla, risk almaktan gerçekten hoşlanmıyorlar. Bunun işe yarayacağını nasıl bilebiliriz? Ve bence Sabancı gibi özel vakıfların bunu yapmanın alternatif yollarına bakmak ve bu modelleri alıp hükümete götürmek konusunda önemli bir rolü var. Ve şöyle diyecekler: "Bakın, bunun işe yaradığını size gösteriyoruz, bu artık sizin için bir risk değil. Şimdi bunu yapın."

Şirin Payzın: Ama bu soru ile ilgili bir soru daha var. Aslında sizin de dediğiniz gibi, hükümetlerin her şeyi değiştirmesi için zaman ve çok önemli tutarda para gerekiyor. Peki siz İngiliz hükümetini farklı bir şey yapmak konusunda nasıl ikna edebildiniz? Çünkü politikacıları özellikle yeni bir şey yapmak, yeni bir şey denemek konusunda ikna etmek çok kolay değil. Onları ikna etmekteki kilit nokta neydi?

Paul Collard: Bu çok güzel bir soru. Biz İngiltere'de biraz garip bir konumdayız. Çünkü hükümet bize geldi ve "Sizden gençleri daha yaratıcı yapmanızı istiyoruz," dedi. Blair hükümeti zamanındaydı ve o zamanlar yaratıcılık çok ses getiren bir şeydi, Blair hükümeti altında her şey yaratıcılıkla ilgiliydi. Yani, yaratıcı endüstriler istiyorlardı, her şeyin yaratıcı olmasını istiyorlardı ve çocukların da yaratıcı olmalarını istiyorlardı. Ve biz de onlara şunu söyledik, "Ah, biz de onları yaratıcı hale getirmeyi çok isteriz. Bu arada, yaratıcılık nedir?" Ve onlar da bize, "Hiçbir fikrimiz yok. Bunu sizin bulmanız gerek," dediler. Tüm bu araştırmayı yapmamızın nedeni buydu. İngiltere'de 11 yıldır çalışıyoruz. Her sene her okulda iki buçuk saat çalışıyoruz. Yani bu çok büyük bir program.

Sonra ekonomik kriz oldu ve yeni bir hükümet geldi. Ve yeni hükümet yeni girişimlerden hoşlanıyordu ve kendi planlarını istiyordu. Çok büyük bir finansal kriz vardı ve tüm paramız elimizden alındı. Ama bu noktada pek çok ülke bize geliyor ve şunu diyordu; "Ama sizin yaptığınız şey gerçekten çok ilginçti. Gelip bunu bizim için de yapabilir misiniz?" Ve sonra programımız genişledi ve şimdi bunu pek çok başka ülkede de yapıyoruz. Galler Ülkesi'nde, İskoçya'da ve şimdi de İrlanda'da büyük programlar yapıyoruz. Ama kilit nokta, onlara gösterebileceğiniz bir uygulamanız olması ve onlara bunu güvenli bir şekilde tam olarak nasıl yapacağınızı göstermeniz. Çünkü hükümetler riskten nefret ederler. Ve bu da bizi yine aynı konuya getiriyor. İngiltere'deki okullarda yaptığımız bir şeyler vardı ve bunları onlara gösterebiliyorduk, böylece tüm verilere bakabiliyorlar, tüm yönlerini görebiliyorlar, tüm bu okulları ziyaret edebiliyorlardı. Ve sonra da, "Evet, bunu istiyoruz," dediler.

Şirin Payzın: Aynı soru sizin için de geçerli çünkü bence 21. yüzyılın gerçek gücü sivil toplum olacak. Sivil toplum politikayı değiştirecek. Politikacılar toplumu değiştirmeyecek. Ya da umarım toplumu şekillendirecek. Ama onları nasıl ikna edebiliriz? Bu Türkiye'de

mümkün mü? Onların yeni şekiller ya da yaklaşımlar denemeleri için herhangi bir olasılık görüyor musunuz?

Selçuk Şirin: Ben soruya, bana değildi soru ama meraklıysanız, TÜSİAD için Ümit Hanım zamanında, yani üç yıl önce bir rapor yayınladık biz. Selçuk Şirin TÜSİAD Eğitimde Reform diye girerseniz bulursunuz. Orada, okuması da çok da kolay, bence herkes bakabilir. 60-70 sayfalık bir şey. Sonucunda on üç tane de çok somut, uygulanabilir ama bu karar vericiler için. Ne oluyor? 2013'ten 2017'de miyiz? Dört yıl boyunca ben uğraştım Şirin Hanım. Karar vericilere böyle yapalım, şöyle yapalım, haydi şu şöyle olsun. Değişik Milli Eğitim Bakanlarıyla komisyonlarla kuruldu. Okul öncesi konusunda en çok ilerleme kaydettik. Nimet Hanım zamanında ülkeyi üçe böldük, belki hatırlayan vardır. Niğde'ye gittik, UNICEF, UNESCO falan. Hepsini denedim.

Çok hızlı değişiyor Türkiye. Dinamik bir ülke olduğumuz için diyeyim. Öyle olduğu için bakan değişti. Yeni gelen bakan dedi ki, "Ya biz bu okul öncesiyle uğraşmayalım, yaşı değiştirelim. Bir anda %100'e çıkar hocam," dedi. Ben, "Güle güle," dedim, Amerika'ya döndüm. Bir yıl çalıştım o projede. Ne oldu? Bir anda yaş değişti falan falan.

Ben şu anda Türkiye'de olabilişler içerisinde ne yapabileceğimin derdindeyim. Karar vericiler nezdinde bir tane her yerde tekrar ettiğim bir önerim var. O da; "En azından reformları verilerle yapalım." Yani, elimizde bu kadar veri var. Bütün bu paylaştığımız verilerin hepsinin parasını siz veriyorsunuz. Sizin vergilerinizle bu veriler toplanıyor. Milli Eğitim Bakanlığı topluyor. Ne zaman OECD'de eğitim görürseniz, bu veriyi Milli Eğitim Bakanlığı topluyor arkadaşlar. Orada bizim uzmanlarımız çalışıyor. Her sene 60.000 EUR veriyoruz sadece bir tane veri için. Yüzlerce böyle veri var. E, kullanalım bunları diyorum. Başka da bir şey diyemiyorum.

Şirin Payzın: Başka soru alabilir miyim? Evet, arkada. Sizden alayım. Yine arkadaki kameranın önündeki katılımcımız.

Gülce Hanım: Merhaba ismim Gülce. Hacı Sabancı Anadolu Lisesi'nde okuyorum. Aynı zamanda okul iklimi projesinin başkan yardımcısıyım. Benim sorum şu. Seminerin başından beri yaratıcılıktan bahsediliyor. Ama hepimiz yaratıcılığı köreltilmiş bir sistemde okuyan gençleriz. Bunun için bize düşen görev nedir? Bunda biz ne yapabiliriz bu sistemi geliştirebilmek için.

Şirin Payzın: İki hocamıza da gidiyor bu soru galiba. Çok iyi bir soru aslında. Mr. Collard?

Paul Collard: Okulu ele geçirin.

Selçuk Şirin: Dikkatli ol.

Paul Collard: Ben bunun zor olduğunu düşünüyorum. Okullarda söz konusu olan güç dinamikleri var ve bunu anlıyorum. Ben gençlere kendi öğrenimlerini tasarlamak ve yönlendirmek için doğrudan sorumluluk vermenin, yaratıcılıklarını ortaya çıkarmanın temel bir parçası olduğunu düşünüyorum.

Ve size ilkökul seviyesinden basit bir örnek vereceğim. Bu İngiltere'de çalıştığımız okullardan biri. Bu okul, çok yoksul bir kesime hizmet veriyordu. Bu çocuklar eğitimle

oldukça ilgisiz ve performansları çok düşük çocuklardı. Ve bu çocukları değiştirmemiz gerek dedik. Ve okulun başka bir sınıf inşa etmek için bir bütçesi vardı. Biz de, “Bu parayı çocuklara verin,” dedik. İlkokul. İlkokuldan bahsediyoruz, bir ve altıncı sınıf arası çocuklar. Ve okul buna tamam dedi. Böylece çocuklar bir araya geldiler ve bu konuda düşündüler.

Ve bir sınıf inşa etmek yerine, tam boy bir yolcu uçağı almaya karar verdiler. Sonra bu uçağın okula teslim edilmesini sağlayacaklar ve bir sınıfa çevireceklerdi. Bu aynı zamanda bir okuduğunu anlama projesi olduğu için, altıncı sınıflar, yani yaşı en büyük olan çocuklar, planlama başvurusunu da halletmek zorundaydı. Çünkü İngiltere’de ön bahçenize tam boy bir uçak getirmek isterseniz, belediyeden izin almanız gerekiyor. Tüm formları doldurmaları ve planlama bürosuna gidip, “Bu bizim yeni sınıfımız,” demeleri gerekiyordu. Onlardan bir alttaki sınıfın uçağı satın alması gerekiyordu ve onlar da eBay’de araştırmaya başladılar. Sonra orada hurda fiyatına satılan bir uçak buldular. Ve uçağı satın alıp, okula teslim edilmesini sağladılar. Dördüncü sınıfların iç tasarımı yapması gerekiyordu çünkü uçak içinde yolcu koltukları ile geliyordu. Onlar da internete girdiler ve Los Angeles’ta, ünlü futbol oyuncusu David Beckham’ın özel jetinin iç tasarımı yapan iç tasarımcıyı buldular. Ona e-posta gönderdiler ve, “Biz bir uçak satın aldık,” dediler. Uçağın fotoğrafı de e-postanın ekindeydi. Ve bu uçağı bir sınıfa dönüştürdüklerinden bahsettiler. Tasarımcı projeyi o kadar çok sevdi ki, masraflarını kendi cebinden ödeyerek İngiltere’ye geldi ve onlar için bütün tasarımı yaptı. Ve bu okul ünlendi çünkü basında fazlasıyla yer buldu. Çünkü bu, ön bahçesinde bir uçak olan. Ve bu uçak öğrencilerin kararı üzerine IT odasına dönüştürülmüş muhteşem bir sınıfa sahip bir okuldu.

Ama ben bu çocuklarla tanıştım. Yoksul kesimden gelen bu çocuklar için daha önemli olan şey, muhteşem bir fikre sahip olmaları değil, bunu gerçekleştirmeleri idi. Hayatlarının geri kalanı boyunca sahip olacakları bakış açılarındaki değişiklik, bu fikirlere sahip olma ve bunları gerçekleştirme kapasitesinde olduklarını bilmeleri idi ve bu bir çocuğa öğretilen en önemli şeydi. Çünkü pek çok çocuğun fikirleri vardır ama yapmanız gereken bunları gerçekleştireceğinize inanmaktır. Başarılı iş insanlarının %98 başarısız olduklarını biliyoruz. Ama kalan %2 o kadar parlaktır ki, bunu gerçekleştirirler. Ve öğrenirler. Bu başarısızlıkların üstesinden gelirler. Hata yaparlar. İşleri yolunda gitmez vs. Ama siz, bunu yapabileceğinize inanırsınız. Ve bu çocuklar da bunu yapma deneyimini yaşadktan sonra kesinlikle dönüştüler.

Şirin Payzın: Harika bir örnek. Siz ne dersiniz?

Selçuk Şirin: Yani, en son yola çıkın derken çok somut bir öneri olduğunu düşünüyorum. Bence yola çıkın. Yani neyse aklınızda olan. Ben aynı zamanda bir incubator (kuluçka merkezi) kurdum geçen sene yeni başlattık. Türkiye’den 30 tane genç girişimci aday keşfediyoruz, ettik. Birinci yıl bitti çünkü. Bunlar, İngilizce bilmiyorlar, üniversiteye gitmiyorlar ve Türkiye’nin en kötü eğitim almış yerlerinden, okullarından geliyorlar. Ailelerinin, mesela üniversite mezunu anne babası varsa, kriterleri geçmeleri biraz zor. Tamam? 30 tane böyle arkadaş bulduk biz altı ay önce. Bunları bütün İstanbul, Türkiye sistemini bypass edip New York’a götürdük. Broadway Show, müzik, şu bu, hepsini koyduk. Ama hepsine bir tane de mentor verdik. Bir ay NYU’da yurttta kaldı bu çocuklar. Bir ayın sonunda, çocuk dediğim 18 yaşından büyükler, bir ayın sonunda bunlar geri döndüler. Bu arkadaşların altı ay içerisinde, %16’sı şirket kurdu ve ihracat yapıyorlar şimdi. Bir yıl önce bunlara sorsanız, imkansızlıklar, hocam şu var bu var. İmkansızlıklar zaten yaratıcılığın anasıdır. Yani, Mustafa Kemal’in imkanları olsaydı, cumhuriyet olmazdı.

Şirin Payzın: Şöyle bir ara soru sorayım, size tekrar döneceğim. Biraz genişçe bir soru olacak ama. Yapılan son bir araştırma şunu gösteriyordu. Yoksulluk bir zamandan sonra çocukların kaderi haline geliyor. Çünkü yoksul bir aile, biraz önce sizin de söylediğiniz gibi, kitap alamıyor, iyi eğitim veremiyor, iyi okula gönderemiyor. Ya da kendisi zaten yoksul ve eğitimsiz olduğu için, çocuğuna o ekosistemi yaratamıyor. Ve o çocuk bir okula gittikten sonra da eğitimine devam etme istediğinde olmadığı için tekrar yoksulluğa geri dönüyor. Dolayısıyla, kendi içinde kırılmayan bir çark dönüyor.

Ama diğer taraftan biz burada Sabancı Vakfı'yla Ekim Zamanı projelerimizi konuşurken beni çok etkileyen bir örnek olmuştu. Mesela sorduklarında kadınlara, fakir kadınlara, eğitimsiz, hatta hiç okuma yazma bilmeyen kadınlara bir eğer proje geliştirip de paranızı kazanırsanız ne yaparsınız? İlk söyledikleri şey kadınların, “Çocuğumun eğitimine harcarım.” Erkeklerle sorduğunuzda, “Araba alırım, ev alırım, onu yaparım, bunu yaparım.” Ama kadınlar çocuklarının eğitimine para yatırıyorlar. Bu, çok çarpıcı bir örnek.

Buradan yola çıkarak, şimdi ailelerin bu yaklaşım biçimini değiştirmek nasıl olmalıdır? Yani çocuğuna oyunun neden önemli olduğunu nasıl anlatacağız ailelere? Okula gönderme de çocuğa oyun oynat. Ya da film izlet. Ya da işte yaz tatilinde ona farklı bir pencere aç. Biraz bu yoksulluk, ekonomi ve eğitim bağlamında da bunu cevaplarsanız...

Selçuk Şirin: Bir kere eğitimin devlet tarafından, sosyal devlet tarafından yapılıyor olmasının mantığı o açığı kapatmak zaten. Burada birinci ikinci üçüncü kuşak geriye gittiğimizde, buradaki herkes büyük olasılıkla bu eğitimin bir sonucu. Kimisi buna cumhuriyet kazanımı diyor, onun sonucu olarak buradayız. Yani, eğitimde bir tane öğretmeni alıyor, bir tane mentoru alıyor, çok seviyorum bu sözü, “onların yüzü suyu hürmetine” buradayız.

Ben de öyle. Ben 18 yaşına kadar, bir köyde okudum. Türkiye'nin en başarısız ilinden geliyorum arkadaşlar. Yani, istatistiklerde, ÖSYM sınavlarında en sonuncu il, Ardahan. O ilde altı tane lise vardı, onun da en sonunda Ardahan Lisesi. O lisede de işte yüzlerce mezun vardı ben ikmale kalarak mezun oldum. Ve doğrudan ODTÜ'ye gittim. Şimdi nasıl oldu? İşte orada bir tane öğretmen var. Bu yetiyor zaten.

Şimdi o öğretmen deseydi ki, “Ya imkansızlıklar var, bu köyden zaten bir şey çıkmaz,” ben burada olmazdım. O imkanın kıymetini bilmemiz lazım, hepimizin. O imkansızlıklar içerisinde bir ışık. Bir hikaye yarattığınız zaman yoksulluk olarak da, işte o fark yaratanları o yüzden çok seviyorum ilham alarak.

Şirin Payzın: Hikayenizi eksik anlattınız. ODTÜ meselenizi de eklemelisiniz bence.

Selçuk Şirin: Babam orta üçte bir fotoğraf getirdi eve. O fotoğrafta ODTÜ mezunlarının fotoğrafını gördüm. İlk defa öyle şey, kırmızı siyah. Ve o fotoğrafı astık eve. Kardeşlerim de burada ikisi. Bizim evde beş kardeşiz biz üç tane doktora var. Hepsi o köyden geldi. Hepsi Amerika'da, şurada burada, yurtdışında eğitim aldı. Ama böyle hikayeler o kadar çok ki. Ben bu hikayeyi anlattığım zaman herkes benzer hikayeler anlatıyor. Türkiye'nin hikayesi bu. Olması gereken de bu. Biz şimdi bunu, yani şu an ben umut, hayal taciri gibi dolaşıyorum ortada, bunun bir sebebi var. Bizim hikayelerimiz tekledi. Hikayelerimiz, hayallerimiz yoksullaştı. Kıtık var, bir hayal, hikaye kıtlığı var. Biraz da onun için, cesaretlendirmek için geliyorum. Yoksa benim burada ne işim var? Oradan kalkıp buraya biraz onun için geliyorum.

Bakın, şu anlattığım, yani bir milyon çocuğa biz kitap dağıtırsak, dünyada bunun bir benzeri yok. Hiçbir ülke bu yaptığımızı yapmadı. İnşallah işte biz 10 Mayıs'ta başlıyoruz. Mümkün yani. Siz arkadaşım, kardeşim, yola çıkın. Aklınızda ne varsa, birinci olmaz, ikinci olmaz. Zaten start-up dünyasında ben çok uğraşıyorum işte öyle bir incubator yönetiyorum. Bütün başarılı girişimcilerin dediği şu: “Başarısız olun.” Ne kadar erken başarısız olursanız, o kadar iyi. Bu arada ben de başarısız bir bankacıyım yani o yüzden buradayım.

Şirin Payzın: Peki, devam edelim. Demin bir soru daha gördüm. Bugün performanstan çok memnunum gençlerin. En arkada kameranın önünde bir parmak görüyorum. Bu arada kızların soru sorma oranının yüksekliği.

Katılımcı: Paul Collard'ın muhteşem bir şekilde belirttiği gibi, çocukların eğitilmesinde yenilikçi yollara yatırım yapılması için hükümeti cesaretlendirmek az ya da çok özel sektörün sorumluluğu. Ama özel olarak Türkiye söz konusu olduğunda, hükümet toplumdan ve bu durumda öğrenciler olan hedef kitleden bağımsız olarak hareket ediyor. Ve özel sektör de gerçek anlamda, eğitimsel ya da hükümet ile ilgili konularda belirli nedenlerden dolayı yatırım yapmak konusunda tereddüt ediyor. Bu iki tarafı birlikte çalışmalarını konusunda nasıl teşvik ederdiniz? Ve özellikle de hükümeti eğitim konusunda özel sektör ile birlikte çalışmak konusunda nasıl teşvik ederdiniz?

Paul Collard: Sanırım Türk hükümetine herhangi bir tavsiye vermek istemezdim çünkü bence onlar bunu kendileri çözebilirler. Ama bence, Profesör Şirin'in Şili hakkındaki konuşması çok ilgimi çekti. Çünkü Şili, Türkiye ve Çin'in gelişim açısından çok benzer noktalarda olduğunu düşünüyorum. Çünkü burada gelişmekte olan bir ekonomi olmaktan çıkıp, gelişmiş bir ulusal ekonomi olma ihtimalleri var. Gelişmiş bir ulusal ekonominin farklı becerilere ihtiyacı var. Bu sabah, altını çizmek için bu bağlantının ne olduğundan bahsediyordum. Şimdi, bahsettiğim ülkelerden bazılarında güncel politikacıların başarıları büyük ölçüde ekonominin son yıllarda patlamasına dayanıyor. Ve bazı insanlar, “Tamam, bence bundan hükümet sorumlu,” diyorlar. Benim argümanım şu olurdu; eğer 13 sene daha iktidarda kalmak istiyorsanız ve o zaman geldiğinde ekonominiz duraksamaya başlamış olursa ve beceri tabanını değiştirmek için de bir şey yapmadıysanız, bir daha seçilemezsiniz. Ve bu bağlamdaki kilit argümanın da eğitimi değiştirmek olduğunu düşünüyorum.

Selçuk Şirin: Bu Finlandiya hikayesini benden daha önce dinleyenler bir el kaldırabilir mi? Ah, o kadar değil. Ben hep kendimi tekrar ettiğimi ve herkesin her zaman beni izlediğini varsayıyorum. Bir kişi izlemiş, çok güzel. O yüzden Michelle Bachelet'u da anlatmadım, fırsat olursa, onu da anlatmak istiyorum.

Finlandiya 1970 senesinde Türkiye ile benzer makro göstergelere sahip. Kişi başı milli gelir olarak, kırsal-kentsel bağlamında ve doğal kaynaklar bağlamında. Petrol yok vs. Finlandiya ile Norveç'i karıştırmayın. Finlandiya böyle bir ülke. 1970'lerde bunlar diyorlar ki, biz ne yapacağız, yani balıkçılıkla gideceğimiz yer belli. Bu kadar da köylü var, dünya da başka bir yere gidiyor. Ve bunlar, Ar-Ge'ye yatırım yapıyorlar, araştırma geliştirmeye. 1980'lere geldiğinde bu Ar-Ge ile gelecekleri bir takım yerlere geliyorlar ama yeterli değil. 1990'ların başında, bir tane köylü başbakan oluyor, Esco diye, ben Türkiye'ye getirdim, TÜSİAD'da da konuşma yaptı. Bu Esco bir köylü adam. İlk defa köyden geldi seçildi. Ve büyük bir kriz yaşıyor. Finlandiya tarihinin en büyük ekonomik krizi. Bütün bakanlıkların bütçesini bir kalemde %50 indirirken, milli eğitimin bütçesini ikiyle çarpıyor. 1992 senesinde 93 senesinde

bu dediğim oluyor. Ve diyor ki, “Bana 5-10 yıl sonra teşekkür edeceksiniz.” Seçimi kaybediyor, aynı dediğin gibi. Esco seçimi kaybetti, şimdi Nokia'nın ikinci adamı. Seçimi kaybediyor ama 2000'li yıllara kadar herkes ne diyor biliyor musunuz? Her ülke çıkıyordu, bizim eğitimimiz çok iyi diyordu. Ölçü yoktu, o yüzden PISA'yı önemsiyorum. PISA olmasa biz Türkiye'deki eğitimi bu kadar tartışamazdık çünkü elimizde uluslararası bir gösterge var. Ne oldu? 2000'lerin başında PISA başladı ölçmeye, bir anda ortaya çıktı ki Esco haklıymış. Esco'nun, 1970'te başlayan Esco'yla devam eden süreç. Sonuç ne? Sonuç şu an bizim dört katımız daha zengin oradaki bir tipik Finlandiyalının milli geliri bizim dört katımız daha fazla. Finlandiya'nın hikayesi bu.

Michelle Bachelet arkadaşlar, Şili'de biliyorsunuz Allende devrildiği zaman, o zamanki Allende ile birlikte hapse atılan generallerden birinin kızı. Michelle Bachelet'nun iki tane çocuğu var. İki çocuğunun da babası yok. Ve dünyanın en dindar ülkesi Şili. Şili'de boşanmak yasak. Michelle Bachelet ilk seçildiğinde. Kürtaj yasak. Michelle Bachelet dedi ki, “Ben kürtaj yaptırdım,” dedi çünkü Fransa'da sürgündeydi, Paris'te. Hatırlayın tekrar, babası bir general, Allende komünist yani solcu ne dersiniz deyin, kadın, boşanmış, evlenmeden iki çocuk yapmış ve kürtaj yaptım diyor. Böyle birinin dünyanın en dindar ülkesinde başkan olması mümkün değil kağıt üzerinde. Michelle Bachelet geliyor Şili'ye önce Savunma Bakanı oldu. Ondan sonra Başkanlığa aday oldu ama orada bir hikaye anlattı. Yeni bir hayal kurdu. Dedi ki, “Biz böyle yaşamak zorunda değiliz.” Ve rekor seviyede seçimi kazandı. Ekonomik olarak Şili'yi belli bir noktaya getirdi ama orada dönem limiti var yani başkan bir defa seçiliyor. Sonra geldi UN Kadın'ın başına geçti, biliyorsunuz New York'ta. Dört yıl orayı düzeltti. Sonra talep üzerine tekrar gitti, tekrar seçildi. Şimdi başkan ve önceliği de işte dediğim gibi okul öncesi eğitim şu anda. Önceliği bu 0-6 yaş. Bu iki hikayeyi de detaylarını hem kitapta hem de yazılarını Google'da bulabilirsiniz. Hepsinin verileri falan var.

Şirin Payzın: Beyefendiye söz vereceğim, söz verdiğim için ama gerçekten 60 saniyeniz var. Çok net sorunuzu rica ediyorum.

Talat Günday: Rizeli bir ailenin çocuğu olarak, Gazi Üniversitesi'nde okudum. Çok kültürlü bir toplumda eğitim gördüm. Finlandiya modeli hepimizin çok önemsedığı bir model. Ancak çok kültürlü bir toplumda yaşıyoruz. Bu toplumun kendine göre bölgesel ve yöresel özellikleri de dikkate alınarak, tarlada çapa vuranlarla, masa başında teori üretenlerin programlarının üst üste örtüşmesi gerekir diye düşünüyorum. Bu konudaki düşüncelerinizi paylaşırsanız memnun olurum.

Selçuk Şirin: Teşekkür ederim. Ben şimdi Finlandiya'ya ilk gittiğimde bir Karanlı olarak, şok oldum, buzlar içerisinde. Yani bizi Kars cennet oraya göre. Hakikaten buzlar içerisinde ve biz Karanlılara, doğululara sorun niye oraları terk ettiniz diye, biz kar yağdı o yüzden ayrıldık sanıyoruz. Çünkü teknoloji olmaz, medeniyet olmaz. Finlandiya bunu başarmış, o yüzden Finlandiya merakım oradan geliyor.

Fakat ben Finlandiya modelinin biraz abartıldığını ve yanlış tanımlandığını düşünüyorum. Finlandiya modeli nedir biliyor musunuz? Yapararak öğrenme. Buna seksi bir ad bulundu, “maker hareketi” falan diyorlar ama yapararak öğrenme. Yapararak öğrenme modelini teorisini yapan kişi Columbia Üniversitesinden mezun bir genç profesör. 1925 senesinde, John Dewey diye bir adam var Amerika'da, yapararak öğrenme üzerine yazılar yazmış, Columbia'da genç bir profesör. Kimse dinlemiyor. Atatürk onu alıyor, Türkiye'ye getiriyor. 1928 senesinde, gidin bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin arşivinde Türkçe bu rapor duruyor. Google'da

bulun. Bir öneride bulunuyor. Diyor ki, “Siz böyle dağınık, aynı sizin anlattığınız gibi, farklı bir ülkesiniz, kalkınabilmeniz için sizin yaparak öğrenme modelini uygulamanız lazım.” Köy Enstitüleri’nin kuruluşu ve başka projeler oradan geliyor.

Şu an Finlandiya’nın yaptığı yaparak öğrenme. Yani afaki bir şeyden söz etmiyoruz. Yarak öğrenelim.

Şirin Payzın: Zamanımızın bittiğini biliyorum ama şu soruyu da sormak istiyorum çünkü bence önemli. Yönteminiz ya da Pakistan’da yarattığınız şey söz konusu olduğunda, elbette ki Pakistan aynı örnek değil, ama oldukça benzer. Kültürel farklılıklar, çeşitli dini yaklaşımlar ve farklı diller, farklı yerel diller, bununla nasıl başa çıktınız? Entegre yeni bir yöntem ya da sistem oluşturmak için bunların üstesinden nasıl geldiniz?

Paul Collard: Pakistan’da çalışma şeklimize gelince, biz Lahore şehrinde çalışıyoruz. Ve “The Care Foundation” isimli özel bir vakıf ile çalışıyoruz ve bu vakfın yönetim kurulu başkanı ve kurucusu, Seeme Aziz isminde çok zeki bir iş kadını. Kendisinin sadece Pakistan’da değil, aynı zamanda Orta Doğu’ya da yayılmış çok büyük bir perakende imparatorluğu var. Onun eğitimi değiştirme modeli de, başarısız olan devlet okullarını almaktan geçiyor. Dolayısıyla, ki Lahore’da bu okullardan çok fazla var, hükümet gelip, “Tamam, okul sizin. Biz yine de maaşlar gibi masrafları ödemeye devam edeceğiz,” diyor. Ve o da bu okulları kendisi alıyor.

Ve sonra biz de öğretim konusunda onunla ortak oluyoruz. Çünkü sınıfa böyle bir değişimi getirmenin kilit noktası, öğretmenlerin öğretme şeklini değiştirmekten geçiyor. Kilit nokta bu. Biz de bu hizmeti veriyoruz. Şimdi kendisinin Pakistan’da, Lahore’da 890 okulu var. Ve bunlar büyük okullar, içinde 1000 ila 1500 kişi olan büyük okullar. Buraya kadar gelebildik çünkü bu farklı öğretme şeklini yavaş yavaş yerleştirdik, bu okulların 95’inde çalışıyoruz. Ama amacımız tüm 890 okulda çalışmak. Ve bu çok ama çok güçlü. Özellikle de okul müdürleri çok etkilendiler.

Şimdi, muhtemelen Türkiye’den farklı olan bir şey var. Çünkü ben burayı tam olarak bilmiyorum. Pakistan’daki öğretmenlerin çoğunun hiçbir öğretmenlik eğitimi yok. Pek çoğu sadece ortaokuldan mezun olmuşlar, bu işe başvurmuşlar ve öğretmen olmuşlar. Bir şekilde biz onlara bu öğretmenlik eğitimini sağlıyoruz ve bu, onların aldığı ilk eğitim oluyor. Bundan çok etkileniyorlar çünkü daha önce öğrenmenin bu süreçler dahilinde böyle bir şey olduğuna dair hiçbir fikirleri yoktu. Ve bu çok güçlü bir şey.

Ama benim için kilit nokta şu; farklı ülkelerde farklı öğretim programları, farklı öğretme şekilleri görüyorsunuz. Ama öğrenme her yerde aynı. Öğrenme, insanların nasıl yapılacağını öğrendiği o temel, büyümlü şey. Ve bunu öğrenmiş olmak neredeyse gezegeni yok ediyordu ama konumuz bu değil. Öğrenmek, başka kimsenin yapamadığı ama bizim yapabildiğimiz bir şey. Ve bu o kadar temel bir güç ki, öğretmenlerin öğrenme ve çocukların öğrenmesini sağlama üzerine odaklanmasını sağladıktan sonra, ki bizim buradaki asıl yaklaşımımız bu, bu gerçekten onların dönüşmesine neden oluyor. Bazen İngiltere’deki bu okullardan birinde geçen onlarca yılı düşünüyor ve, “Ah, biz bunu zaten yaptık,” diyorsunuz. Ama biliyorsunuz, bu inanılmaz derecede güçlü bir şey. Bu nedenle de İstanbul ve Ankara’da belki bu derece olmayacağını düşünüyorum. Ama bizim okullarda uyguladığımız yaklaşımlar, daha kırsal kesimlere uygulanırsa, çok daha dramatik olur.

Şirin Payzın: Pekala, bu şekilde iki saat daha konuşmaya devam edebiliriz, çünkü bu çok derin bir konu. Çok teşekkür edeceğim ben katılımcılarımıza. Hakikaten eğitim konusu hepimizin ortak derdi. Belki de en ortak derdimiz ve eğitim en basit, en temel insan hakkı. Dolayısıyla iki konuşmacımıza da çok çok teşekkür ediyorum. Farklı bakış açıları getirdiler. Eminim sizlerin daha fazla sorusu vardı ama belki daha çok platformda bunu konuşmamız gerekiyor.

Profesör Selçuk Şirin, çok teşekkür ediyoruz. Paul Collard, muhteşem katkınız için çok teşekkür ediyoruz. Sizlere de çok teşekkür ediyoruz geldiğiniz için. Merak Et. Hayal Et. Keşfet. Özellikle gençler, bugün başlayabilirsiniz. İyi ki geldiniz çok teşekkür ediyorum. Bir dahaki sene görüşmek üzere inşallah.